Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi
Ankara University Faculty of Educational Sciences
Journal of Special Education
2026, *27*(3), 579-596. DOI: 10.21565/ozelegitimdergisi.1597696
Araştırma Makalesi / Research Article

Özel Gereksinimli Çocuk Sahibi Ebeveynlere İlişkin Yayınların Bibliyometrik Analizi

Türkçe okumak için tıklayınız

Bibliometric Analysis of Publications on Parents of Children with Special Needs

Click here to read in English

Gönderim Tarihi | Date Received: 06.12.2024
Kabul Tarihi | Date Accepted: 27.02.2026
Erken Görünüm | Online First: 30.03.2026

Hatice Öntürk-Akyüz[1]

Esra Demir-Öztürk[2]

[1] ***Sorumlu Yazar:*** Dr. Öğr. Üyesi, Bitlis Eren Üniversitesi, Bitlis, Türkiye, E-posta: onturk65@hotmail.com
[2] Doç. Dr., Muş Alparslan Üniversitesi, Muş, Türkiye, E-posta: e.demir@alparslan.edu.tr

Etik Onay | Ethical Approve
Çalışma etik kurul onayı gerektirmemektedir.
The study does not require ethical approval.

Yazarların Katkı Düzeyleri | Authors' Contributions
Çalışma konusunun belirlenmesi aşamasında HÖA, araştırma deseni, veri toplama ve verilerin analizi aşamalarında HÖA-EDÖ, çalışmanın raporlanması aşamasında ise EDÖ görev almıştır.
HÖA was responsible for determining the research topic; HÖA and EDÖ contributed to the research design, data collection, and data analysis; and EDÖ was responsible for reporting the study.

Çıkar Çatışması Beyanı | Conflict of Interest
Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemiştir.
The authors declared no conflict of interest.

Yapay Zeka Aracı Kullanımı | Artificial Intelligence Tool Usage
Çalışmanın hiçbir aşamasında, hiç bir yapay zeka aracı kullanılmamıştır.
No artificial intelligence tools were used at any stage of the study.

Dergimizde yayımlanan çalışmaların telif hakları yazarlara ait olup, ticari kullanım hakkı dergimize aittir. Çalışmalar CC-BY-NC-ND lisansı ile açık erişim olarak yayımlanmaktadır.

The copyrights of the studies published in our journal belong to the authors, and the journal reserves the right to commercial use. These studies are published as open access with the CC-BY-NC-ND license.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi
2026, *27*(3), 579-596

Özel Gereksinimli Çocuk Sahibi Ebeveynlere İlişkin Yayınların Bibliyometrik Analizi

Hatice Öntürk-Akyüz[1]

Esra Demir-Öztürk[2]

[1] ***Sorumlu Yazar:*** Dr. Öğr. Üyesi, Bitlis Eren Üniversitesi, Bitlis, Türkiye, E-posta: onturk65@hotmail.com
[2] Prof. Dr., Muş Alparslan Üniversitesi, Muş, Türkiye, E-posta: e.demir@alparslan.edu.tr

Öz

Giriş: Özel gereksinimli çocuklar, doğuştan ya da sonradan edinilen fiziksel, zihinsel, duyusal veya davranışsal farklılıklar nedeniyle toplumdaki diğer bireylerden farklı ihtiyaçlara sahip olup, bu durum hem kendi yaşamlarını hem de ailelerinin yaşamlarını çeşitli yönlerden etkilemektedir. Araştırmada, özel eğitim alanındaki durum ve gelişmeler incelenerek, özel gereksinimli çocukların ebeveynlerine yönelik küresel ölçekteki bilimsel çalışmalar değerlendirilmiş ve bu alanda gelecekteki araştırma eğilimlerinin ortaya konması amaçlanmıştır.

Yöntem: Web of Science Core Collection (WoSCC) veritabanında, özel gereksinimli çocukların ebeveynlerine ilişkin deneyimleri konu alan makaleler taranmış ve bibliyometrik analizler VOSviewer yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Analiz, tüm WOSCC indeksleri kullanılarak 01 Ocak 1990 ve 31 Aralık 2023 yılları arasında keşfedilen "özel gereksinimli çocukların ebeveynleri" ile ilgili araştırma makalelerine dayanmaktadır. Çalışmada, WoSCC' başlık, özet, yazar, uluslar, kurumlar ve anahtar kelimelere bakılarak "ebeveyn veya aile'' VE özel gereksinim VEYA özel gereksinim VE çocuk" arama terimleri kullanılmıştır.

Bulgular: Özel gereksinimli çocuğa sahip ebeveynler, çocuk bakımı ve yetiştirilmesinde çeşitli güçlükler yaşamaktadır. Bu doğrultuda yürütülen çalışmada, 92 ülkeden 2001 kuruluşa bağlı 5109 yazar tarafından yayımlanan 1831 makale incelenmiştir. En çok yayın yapan kurumlar Londra, Kaliforniya ve Toronto üniversiteleri olurken; ABD, 417 makale ile ilk sırada yer almış, onu Kanada, İngiltere, Avustralya ve Türkiye takip etmiştir.

Tartışma: Bu alandaki araştırmalar, uluslararası iş birliğiyle şekillenmiş olup serebral palsi, otizm ve yaşam kalitesi gibi konuların öne çıktığını göstermektedir. Ebeveyn odaklı çalışmalar, tıbbi bakışın ötesine geçerek psikososyal ve toplumsal boyutları da kapsamaktadır. Ebeveyn stresi ve sosyal destek, literatürde dikkat çeken temalardır. Disiplinler arası yaklaşımlar ve kurumsal katkılar hem akademik hem politik düzeyde alana önemli katkılar sunmaktadır.

Anahtar sözcükler: Bibliyometrik analiz, özel gereksinimli çocuk, ebeveyn, kapsayıcı eğitim, VOSviewer software.

Geliş tarihi: 06.12.2024 **Kabul tarihi:** 27.02.2026 **Erken Görünüm:** 30.03.2026
Atıf bilgisi: Öntürk-Akyüz, H., & Demir-Öztürk, E. (2026). Özel gereksinimli çocuk sahibi ebeveynlere ilişkin yayınların bibliyometrik analizi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 27*(3), 579-596. https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.1597696

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi
2026, *27*(3), 579-596

Giriş

Özel gereksinim terimi, etkilenen kişinin faaliyetlerde bulunmasını (faaliyet sınırlaması) veya başkalarıyla etkileşimde bulunmasını (katılım kısıtlamaları) zorlaştıran herhangi bir fiziksel veya zihinsel yetersizlik olarak tanımlanmaktadır. Bir kişinin görme, hareket, hafıza, öğrenme, konuşma, işitme, zihinsel sağlık ve kişilerarası etkileşimler vb. üzerinde etkisi olanlar da dahil olmak üzere çok sayıda özel gereksinim türü vardır (Centers for Disease Control [CDC], 2024). Dünya Sağlık Örgütü özel gereksinimlerin üç yönünü tanımlamaktadır: Bir kişinin fiziksel, psikolojik veya bilişsel yeteneklerinin bozulması; bir uzvun kesilmesi, görme kaybı veya hafıza kaybı buna örnek olarak verilebilir (a). İşitme, görme, yürüme veya problem çözme güçlüğü gibi faaliyet sınırlamaları (b). Çalışma, sosyal ve eğlence faaliyetlerine katılma, tıbbi bakım ve önleyici hizmetler alma gibi genellikle günlük yaşamın bir parçası olan faaliyetlere katılımda yaşanan kısıtlamalar (c) (World Health Organization [WHO], 2001).

Yukarıda sıralanan kısıtlamalar özellikle özel gereksinimli çocuğa sahip ebeveylerde sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Her ne kadar özel gereksinimli çocukların hedefleri normal çocuklarla aynı olsa da, mevcut özel gereksinim durumları kendilerini ve ailelerini normal yaşamdan alıkoymaktadır. Özel gereksinimli her çocuk, temelde sağlıklı yaşam, güvenli ortam, bakım ihtiyaçlarının holistik yaklaşımla karşılanması, kendilerine saygı duyulması ve kabul görmesi gibi haklarının korunması yönünde mücadele vermektedirler (Öntürk-Akyüz vd., 2024). Ayrıca yeni beceriler öğrenme ve diğer insanların hayatlarında fark yaratabilecekleri tatmin edici işler bulma fırsatına sahip olmak isterler. Toplumun, rehabilitasyon hizmetleri ve iyi bakım da dahil olmak üzere, gençlerin seçim yapma, ilişki kurma, eğitim ve iş edinme gibi gerçek yaşam hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olma sorumluluğu vardır (McConachie vd., 2006).

Özel gereksinimli bireylerde bakım verme temelde ailenin sorumluluğunda olan bir durumdur. Bakım verme; bakım veren ebeveyn tarafından birçok yönden olumlu ya da olumsuz olarak algılanmaktadır. Bu sürecin sevgi ile desteklenmesi, samimiyetin artması, holistik yaklaşımın öne çıkması, yakın ilişkilerin gelişmesi, diğer insanlardan sosyal destek alması ve kişisel tatmin gibi birçok olumlu duyguyu yaşatsa da duygusal strese, kişilerarası ilişkilerde azalmaya, aile ilişkilerinde bozulmaya, maddi zorluklara ve mesleki sorunlara da yol açabilmektedir. Ayrıca bakım veren ebeveynin hayatını olumsuz etkilemesi gibi birçok zorlukla karşılaşmasına neden olmaktadır (Ören & Aydın, 2020).

Özel gereksinimli çocuğa sahip ebeveynlerin yaşadığı güçlükler, sağlık ve diğer destek sistemlerinden beklentilerine bakıldığında, konuyla ilgili bilimsel çalışmaların ne düzeyde olduğunun ortaya çıkarılması ve bilimsel çalışmaların artırılması konusu akla gelmektedir (Tuncay vd., 2015; Öntürk-Akyüz vd., 2024). Bu bağlamda yayınlarla ilgili detaylı analiz, görselleştirme bibliyometrik inceleme yöntemi ile mümkün olacaktır. Son dönemlerde bilimsel yayın incelemede en yaygın şekilde kullanılan bu yöntem, konuyla ilgili yapılan çalışmaların detaylı olarak incelenmesine olanak sağlamaktadır (Öntürk-Akyüz vd., 2021). Alan Pritchard'ın 1969 tarihli önerisine göre bibliyometri, "matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin kitaplara ve diğer iletişim araçlarına uygulanmasıdır" (Pritchard, 1969). Bilgi bilimi ve filoloji alanlarının her ikisi de büyük ölçüde bibliyometriye dayanmaktadır. Buna ek olarak, bibliyometri önemli metodolojik değerler sergilemekte ve benzersiz bir bilgi bilimi araştırma metodolojisine dönüşmektedir. Her yıl dünya çapında bibliyometri üzerine daha fazla sayıda bilimsel makale yayınlanmaktadır. Bibliyometrik analizler, akademik literatürü niceliksel olarak değerlendirmek ve belirli sağlık ve tıp alanlarındaki araştırma eğilimlerini kapsamlı bir şekilde kavramak için yararlı araçlardır (American Holistic Nurses Association [AHNA], 2019; Bas vd., 2011; Kuyubaşı vd., 2023; Öntürk-Akyüz vd., 2021; Öntürk-Akyüz vd., 2024; Pritchard, 1969). Araştırma çıktısının göstergeleri, akademisyenlerin bilgi yaratma sürecini anlamalarını sağlayan bibliyometrik analiz ile sağlanmaktadır. Ayrıca, en üretken ve önemli yazarları, ulusları, kurumları ve kaynakları, sık kullanılan anahtar kelimeleri, sosyal yapıyı, entelektüel yapıyı ve alana özgü bilgi alanlarını vurgular (Alkan & Şahinoğlu, 2023; Sharma vd., 2021; Singh vd., 2021). Bibliyometri artık hem temel teorilerle hem de bilimsel iletişimle güçlü bir akademik bağlantıya sahip olarak görülmektedir. Literatür incelendiğinde, özel gereksinimli çocuğu olan ebeveynlerle ilgili çok sayıda yayın bulunmakla birlikte özel gereksinim ve ilgili konularda çok az sayıda kapsamlı bibliyometrik analiz yapıldığı görülmektedir (Chiew vd., 2022; Gull & Kaur, 2023; Kúld vd., 2021; Zhao vd., 2022). Bu bilgi açığını kapatmayı amaçlayan çalışmada, ülkeler ve kuruluşlar arasındaki işbirliği modellerini, temel araştırma alanlarını, üretici kuruluşları ve dergileri ülke perspektifinden durum ve gelişme eğilimlerini, zamansal evrim, yazar ve bilimsel durumu anahtar kelimelere bakarak analiz etmek önem arz etmektedir. Bu çalışma, özel gereksinimli çocukların ebeveynleri ile ilgili çalışmaların durumunu ortaya koyarak, okuyuculara yeni bir bakış açısı kazandırmak, akademisyenlere ve politikacılara gelecekteki sorunlar ve etkili politika geliştirmek için öneriler sunmaktadır.

Bibliyometrik Metodoloji

Bibliyometrik analiz, akademik literatürün geniş yapısına makroskopik bir perspektiften bakmayı sağlayan ve yayınların geçmişine dair verileri nicel yöntemlerle detaylı bir şekilde ortaya koyan bir tekniktir. Bu yöntem, incelenen alandaki yayınların gelişim süreci, güncel durumları ve genel özelliklerini çeşitli açılardan

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi
2026, *27*(3), 579-596

haritalandırmayı mümkün kılar (Jia vd., 2014; Li & Hale, 2016). Bunun yanında bibliyometrik analiz, araştırmacılar, dergiler, kurumlar, fon sağlayıcılar ve ülkelerin araştırma stratejilerini, performanslarını ve iş birliklerini değerlendirmek için de sıklıkla kullanılır (Li & Zhao, 2015). Özetle, bibliyometrik analiz, belirli bir alandaki yayınlara dair kapsamlı bilgiler sunarak coğrafi ve içeriksel boşlukları tespit etmek konusunda araştırmacılara önemli fırsatlar sağlar (Gall vd., 2015).

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmış olup literatüre dayalı betimsel bir çalışmadır. Bu çalışmada bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmış olup literatüre dayalı betimsel bir çalışmadır. Veriler, Microsoft Excel 2019 (Microsoft Corporation, Redmond, WA, ABD) ve VOSviewer sürüm 1.6.19 (Leiden Üniversitesi, Leiden, Hollanda) (van Eck & Waltman 2010) kullanılarak standartlaştırılmış, incelenmiş ve görselleştirilmiştir.

Tarama Süreci

Çalışma kapsamında, işbirliğinin grafiksel olarak incelenmesinde ortak yazarlık ve ortak oluşum metrikleri kullanılırken, bibliyometrik analizin bulgularını sunmak için VOSviewer programı kullanılmıştır. Ayrıca, 2022 Journal Citation Reports (JCR) raporuna göre, her dergi için etki faktörü (IF) hesaplanmıştır. Çalışma kapsamında, Clarivate Analytics' Web of Science Core Collection'dan (WoSCC) çevrimiçi bir arama yapıldı (http://www.webofknowledge.com). Özel gereksinim ile ilgili sunulan veriler 1990 ile 01 Haziran 2023 yılları arasında WoSCC'den toplandı.

Bu çalışmada WoSCC veritabanından yararlanılmasının tercihinin başlıca nedeni, WoSCC'nin bibliyometrik analizler için yüksek kalitede, standartlaştırılmış ve yapılandırılmış atıf verisi sunmasıdır. Ayrıca WoSCC; Science Citation Index Expanded (SCI-E), Social Sciences Citation Index (SSCI) ve Arts & Humanities Citation Index (A&HCI) gibi önde gelen indeksleri bünyesinde barındırmakta ve disiplinler arası, etki düzeyi yüksek dergileri kapsamaktadır. WoSCC, bibliyometrik yazılımlar (örneğin VOSviewer, Bibliometrix R, CiteSpace) ile tam uyumlu olması sayesinde bilimsel haritalama ve atıf ağı analizleri açısından teknik üstünlük sağlamaktadır (Zupic & Čater, 2014).

Scopus, PubMed veya ERIC gibi diğer bibliyografik veritabanları geniş kapsamlarıyla değerli alternatifler sunmasına rağmen, WoSCC, özellikle bibliyometrik çalışmaların ihtiyaç duyduğu ayrıntılı atıf ilişkileri ve veri bütünlüğü açısından daha uygun bir yapı sağlamaktadır. Mongeon ve Paul-Hus'un (2016) araştırması, Scopus'un dergi kapsama alanında daha geniş bir yelpaze sunduğunu ancak WoS verisinin daha az tekrara sahip olduğunu ve bibliyometrik analizlerde daha güvenilir sonuçlar ürettiğini ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra, PubMed ve ERIC gibi belirli alanlara odaklanmış veritabanları genellikle sınırlı atıf bilgisi sağlamakta ve kapsamları yalnızca belirli disiplinlerle sınırlanmaktadır (Leydesdorff & Ivanova, 2016). Bu nedenlerden ötürü, çalışmada daha bütüncül ve karşılaştırılabilir sonuçlar elde edebilmek amacıyla yalnızca WoSCC veritabanı tercih edilmiştir.

Dahil Etme ve Hariç Tutma Ölçütleri

Arama sonuçları belge türüne göre filtrelendi. WoSCC bibliyografik atıf veritabanında çeşitli yayın türleri yer almaktadır, ancak mevcut analizde yalnızca orijinal makaleler dikkate alınmıştır. Makale dışındaki derleme makaleleri, kitap incelemeleri, kitap bölümleri vb. belgelerin tümü belge türleri listesinden hariç tutulmuştur. Belge başlıkları, yayın tarihleri, dergi adı, referanslar, yazar(lar)ın adı(adları), anahtar kelimeler, kurumlar ve ülkeler çıkarılan önemli veri nitelikleri arasındaydı. WoSCC veritabanı, atıf sayısı ve h indeksleri dahil olmak üzere veri bilgilerinin kaynağıdır. Tüm diller arama dili olarak kullanıldı.

Veri Toplama ve Analizi

Analiz, tüm WOSCC indeksleri kullanılarak 1 Ocak 1990 ve 31 Aralık 2023 yılları arasında keşfedilen ilgili makalelere dayanmaktadır. Çalışma, 1 Eylül 2023 tarihinde, WoSCC'deki verileri bulmak için başlık, özet, yazar anahtar kelimeleri ve KeyWords plus'a bakılarak "ebeveyn veya aile (Konu) VE özel gereksinim* (konu) VEYA özel gereksinim VE çocuk* (konu)" arama terimleri kullanılarak gerçekleştirildi.

Analizde, Wijesinghe ve diğerleri (2019) tarafından önerildiği gibi, yalnızca İngilizce dilinde yayınlanan dergilerdeki makaleler dikkate alınmıştır. Ayrıca, Donthu ve diğerleri (2021) tarafından yapılan bibliyometrik önerilere de uyulmuştur. Ulaşılan literatürün tüm bibliyometrik kayıtlarını elde etmek için veritabanının "tam kayıt ve atıf yapılan referans" özelliği kullanılmıştır. WoSCC'nin doğasında var olan hatalar nedeniyle bibliyometrik kayıtların kullanılmadan önce normalize edilmesi gerekmektedir. Resmi bir inceleme yapmadan önce, veriler doğrulandı ve entegre edildi. Bilgilerin aynı yazar veya kurumdan geldiğini ortaya koymak için önemli yayın hacmine sahip yazar ve kurumların isimleri manuel olarak incelendi. Bu doğrulama, aynı yazar veya kurum için

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi
2026, *27*(3), 579-596

farklı isimlere yönelik hesaplamaların yanlış yapılmasını önleyecektir. Sık kullanılan terimler gözden geçirildikten sonra eşanlamlılar çalışmaya dahil edildi. Tekrarları azaltmak için bir thesaurus_terms.txt dosyası oluşturulmuştur.

Bulgular

Özel gereksinimli çocukların ebeveynlerine ilişkin araştırmaların küresel bilimsel çıktılarını değerlendirmek ve bu alandaki durumu ve gelişmeleri inceleyerek, bu çocukların ebeveynlerine yönelik araştırmaların gelecekteki seyrini ortaya koymak için yapılan çalışmada elde edilen bulgular detaylı olarak incelenmiş ve veriler görselleştirilerek sunulmuştur.

Buna göre, WoSCC'den alınan 2109 yayını içeren kapsamlı bir veri seti kullanılarak analiz edilmiştir. Bunların toplam 1831'i makaledir. Toplam kayıt sayısı 1831 olan veriler, yayınların çeşitli Web of Science indekslerine dağılımını ortaya koymuştur. Toplam 1173 yayını ve toplamın yaklaşık %64.06'sını oluşturan Sosyal Bilimler Atıf Endeksi (SSCI) bu endekslerden biriydi. Toplam 673 yayın Science Citation Index Expanded'ı (SCI-EXPANDED) ya da yaklaşık %36.76'sını oluşturmuştur. Buna ek olarak, veri setinin yaklaşık %22.67'sini oluşturan Emerging Sources Citation Index'e (ESCI) 415 makale dahil edilmiştir. Veri setine katkısı %0.22 ile %1.37 arasında değişen diğer endeksler ise Kitap Atıf Endeksi - Sosyal ve Beşeri Bilimler (BKCI-SSH), Konferans Bildirileri Atıf Endeksi - Sosyal ve Beşeri Bilimler (CPCI-SSH), Sanat ve Beşeri Bilimler Atıf Endeksi (A&HCI), Konferans Bildirileri Atıf Endeksi - Bilim (CPCI-S) ve Kitap Atıf Endeksi - Bilim (BKCI-S) olmuştur.

Açık erişimli makaleler veri setinin önemli bir bileşenini oluşturmaktadır; 599 yayın (%32.71) "Tümü Açık Erişimli" olarak sınıflandırılmıştır. "Altın" olarak sınıflandırılan 279 yayın (%15.24), "Altın-Hibrit" olarak sınıflandırılan 72 yayın (%3.93), "Okuması Ücretsiz" olarak sınıflandırılan 83 yayın (%4.53), "Yeşil Yayın" olarak sınıflandırılan 241 yayın (%13.16), "Yeşil Kabul" olarak sınıflandırılan 114 yayın (%6.23) ve "Yeşil Gönderilmiş" olarak sınıflandırılan 136 yayın (%7.43) ile araştırma külliyatı çeşitli açık erişim yayıncılık modellerini kullanmaktadır.

Sunulan veriler, Meso kategorisi içindeki atıf temalarının dağılımını göstermektedir. 882 makale veya toplamın yaklaşık %48.17'si ile otizm ve gelişimsel bozukluklar bu konular arasında en büyük yüzdeye sahiptir. Bunu 117 yayın veya yaklaşık %6.39 ile yürüyüş ve duruş takip etmiştir. Toplam 101 yayın veya %5.52'si psikoloji ve psikiyatri alanları tarafından üretilmiştir. Diş hekimliği ve ağız tıbbı 45 yayınla toplamın %2.46'sını oluştururken, palyatif bakım 94 yayın veya %5.13'ünü oluşturdu. Beşeri coğrafya 31 yayın veya %1.69, kadın hastalıkları ve doğum 33 yayın veya %1.80'lik bir paya sahiptir. Toplam 26 makale veya %1.42'si dil ve dilbilim tarafından sağlanırken, 25 yayın veya %1.37'si eğitim ve eğitim araştırmaları tarafından üretilmiştir. Son olarak, 21 yayın veya bu alandaki toplam yayınların %1.15'i toplumsal cinsiyet ve cinsellik çalışmaları ile ilgilidir.

Sunulan bilgiler, araştırma makalelerinin farklı çalışma alanları arasında nasıl dağıldığını gösterirken, Rehabilitasyon 336 yayın veya toplamın yaklaşık %18.35'i ile en yaygın alan olarak ortaya çıkmıştır. Pediatri 1387 yayınla ikinci sırada yer alırken, onu eğitim ve eğitim araştırmaları (%12.62) ve psikoloji (314 yayın, %17.15) takip etmiştir. Sosyal bilimler (diğer konular) (%7.76), kamu, çevre ve iş sağlığı (%8.96) ve sosyal hizmet (%6.50) de yüksek oranda temsil edilmiştir. Diğer en iyi araştırma alanları ise 116 (%6.34), 91 (%4.97) ve 90 (%4.92) makale ile psikiyatri, genel dahiliye, sinir bilimleri ve nöroloji olmuştur.

Şekil 1'de özel gereksinimli çocuklara yönelik ebeveyn temalı literatürün bibliyometrik analizine ilişkin adımları sistematik bir şekilde gösteren akış şeması yer almaktadır. Araştırmada veri kaynağı olarak WoS temel koleksiyonu kullanılmış olup, 1990-2023 yıllarını kapsayan çalışma kapsamında "ebeveyn", "aile" ve "özel gereksinimli çocuk" anahtar kelimeleriyle 2109 kayıt elde edilmiştir. Uygulanan filtreleme sürecinde yalnızca makaleler seçilmiş, bunun yanında konu dışı içerikler analizden çıkarılmıştır. Bu işlemin sonucunda, bibliyometrik analiz 1831 makale üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada kullanılan akış şeması, veri toplama ve temizleme süreçlerinden başlayarak anahtar kelime eşleşmeleri, atıf analizleri, coğrafi dağılım ve kurumsal işbirlikleri gibi temel analiz adımlarını detaylı bir biçimde özetlemekte; böylelikle bibliyometrik yöntemin metodolojik şeffaflığını sağlamaktadır.

Şekil 2, özel gereksinimli çocuklar ve ebeveynlerine yönelik literatürdeki yayınların yıllara göre dağılımını ve atıf sayılarını göstermektedir. İncelenen 1831 makale arasında, bu alandaki araştırmaların ilk olarak 1970'li yıllarda başladığı ve yayın sayısında özellikle 2000'li yıllardan itibaren belirgin bir artış yaşandığı gözlemlenmiştir. Yayın sayısının en yüksek seviyesine 2020 yılında ulaşılmış olup, bu yıl 110 makale yayımlanmıştır; en fazla atıf ise 2021 yılında gerçekleşmiştir. Toplamda 34941 atıf kaydedilmiş, bunların 33077'sinin kendi kendine atıf olarak sınıflandırıldığı belirtilmiştir. Makale başına düşen ortalama atıf sayısı ise 19.08 olarak hesaplanmıştır. Bununla birlikte, 2023 yılına ilişkin gözlemlenen kısmi yayın düşüşünün, veri tabanının henüz güncellenmemiş olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Elde edilen bu bulgular, ilgili çalışma alanının yıllar içerisinde bilimsel ilginin artışıyla birlikte olgunlaştığını ortaya koymaktadır. Yayın eğilimlerindeki bu artış, engellilik çalışmalarında aile ve ebeveyn odaklı bakış açılarının giderek daha fazla önem

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi
2026, *27*(3), 579-596

kazandığını göstermektedir. Ayrıca özel gereksinimli çocukların bakım süreçlerinin sadece bireysel bir mesele olmaktan çıkarak sosyal ve yapısal boyutları da kapsayan bir olgu olarak değerlendirildiği anlaşılmaktadır.

Şekil 1

Bibliyometrik Analizin Akış Şeması

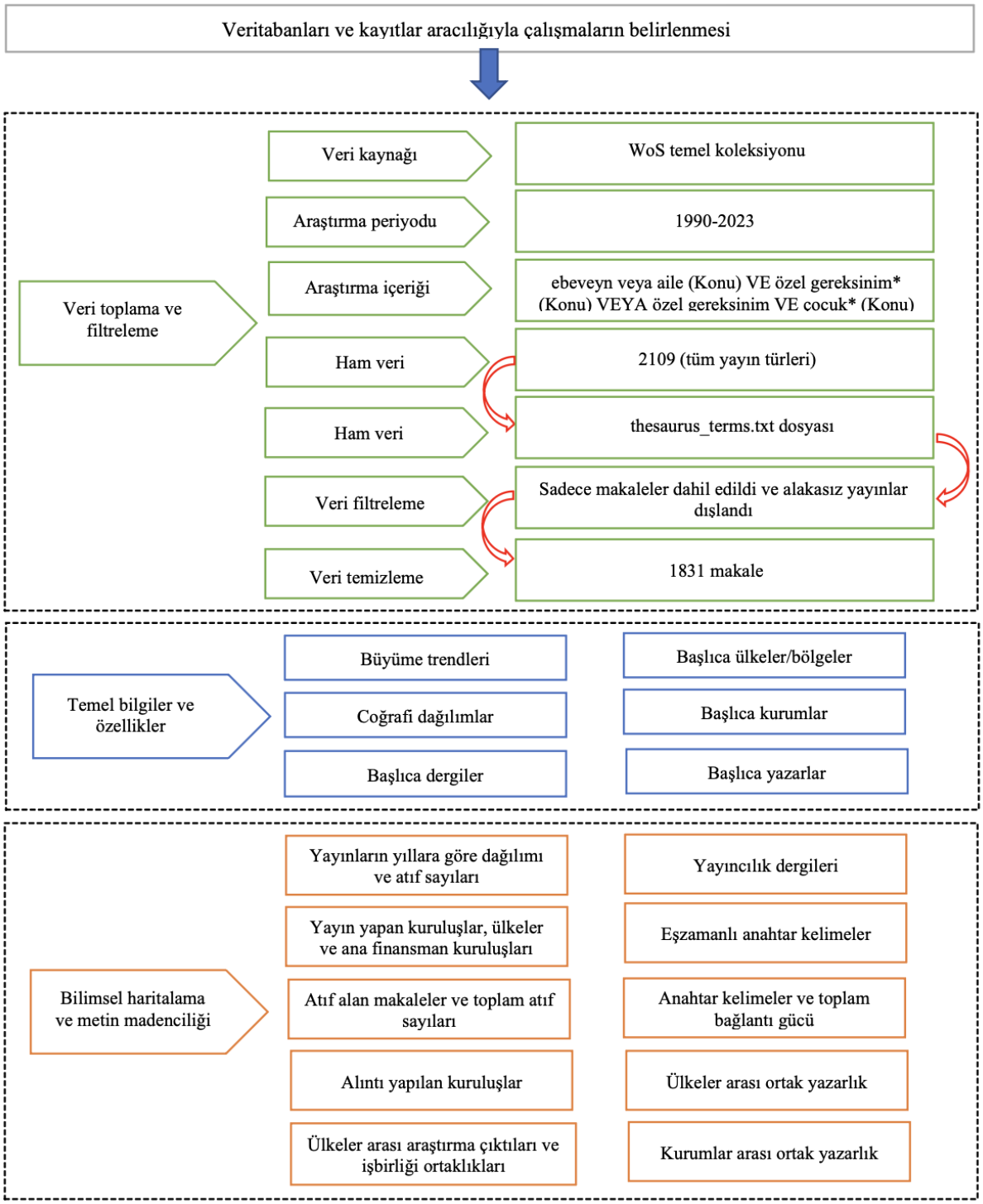

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi
2026, *27*(3), 579-596

Şekil 2

Yayınların Yıllara Göre Dağılımı ve Atıf Sayıları

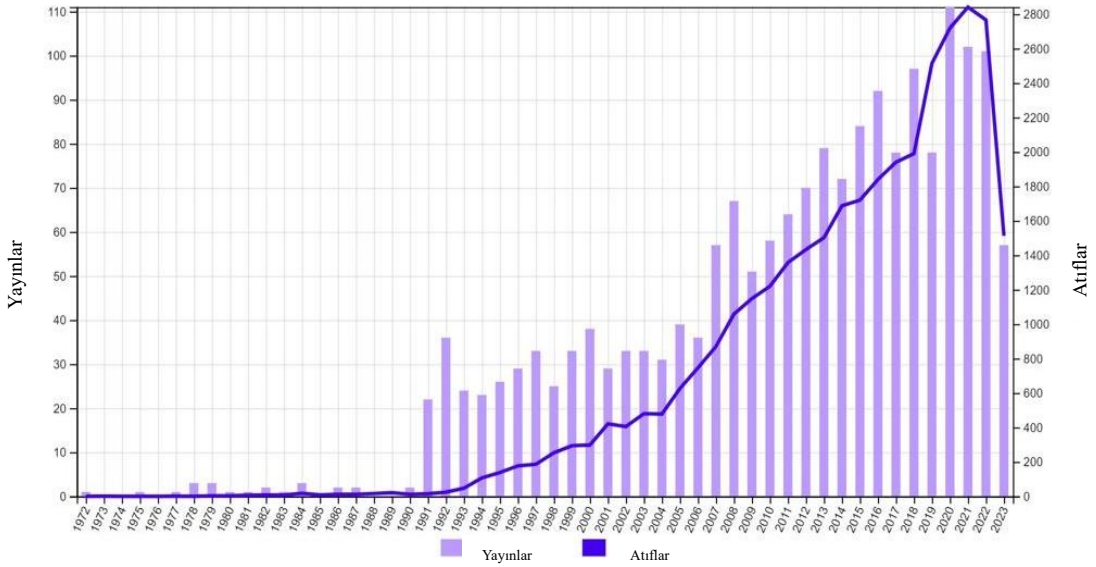

En Çok Yayın Yapan Kuruluşlar, Ülkeler ve Ana Finansman Kuruluşları

İncelenen veri setinde yer alan araştırma ile ilgili makaleler, 92 farklı ülkede 2001 farklı kuruluşa bağlı toplam 5109 yazar tarafından yazılmıştır. Londra Üniversitesi (Birleşik Krallık) 45 makale ile (toplamın %2.45'ini temsil etmektedir), Kaliforniya Üniversitesi Sistemi (Amerika Birleşik Devletleri) ve Toronto Üniversitesi (Kanada) 32'şer makale ile (her biri %1.75'ini temsil etmektedir) makale sayısına göre ilk 10 kuruluşu tamamlamıştır. Hemen arkasından, her biri 29 makale (%1.58) ile University College London (Birleşik Krallık) ve Udice Fransız Araştırma Üniversiteleri (Fransa) gelmektedir. Oxford Üniversitesi (Birleşik Krallık) 22 makale (%1.20) ile ilk sırada yer alırken, onu 20'şer makale (%1.09) ile Göteborg (İsveç) ve York (Birleşik Krallık) Üniversiteleri takip etti. Newcastle Üniversitesi (Birleşik Krallık) ve McMaster Üniversitesi (Kanada) ise 19 makale (her biri %1.04) yayınlamıştır.

Amerika Birleşik Devletleri söz konusu dönemde veri setine 417 makale ile katkıda bulunurken (toplamın %22.77'si), onu 315 yayınla (%17.20) İngiltere takip etmiştir. Avustralya 108 makale (%5.70), Türkiye 76 yayın (%4.11), Kanada ise 139 yayın (%7.59) ile katkıda bulunmuştur. İsveç 66 yayın (%3.61), Almanya ise 72 yayın (%3.93) yapmıştır. Hollanda 47 makale (%2.57) sunarken, Brezilya ve Fransa 50'şer yayın veya %2.73'er yayın üretmiştir. Türkiye'nin bu sıralamada dördüncü sırada yer almış olması önemlidir.

Ana finansman kuruluşları çeşitli ülkelerden gelmiş ve araştırma girişimlerine yardımcı olmada çok önemli rol oynamışlardır. Finanse edilen 70 araştırma kaydı veya toplamın %3.82'si ile Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan Sağlık ve İnsan Hizmetleri Bakanlığı başı çekmiştir. Önemli bir katkı da 55 araştırma kaydına (%3.00) destek sağlayan Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Ulusal Sağlık Enstitüleri (NIH) tarafından yapılmıştır. Aynı şekilde Birleşik Krallık'ta bulunan Ekonomik ve Sosyal Çalışma Konseyi (ESRC) 23 araştırma kaydını (%1.26) finanse ederken, UKRI (Birleşik Krallık Araştırma ve İnovasyon) 31 araştırma makalesini (%1.69) finanse etmiştir.

Bu dağılım, özel gereksinimli çocuklar ve onların ebeveynleri üzerine yapılan araştırmaların ağırlıklı olarak Kuzey Amerika ve Batı Avrupa'daki akademik kurumlar ile fon sağlayıcılar tarafından şekillendirildiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, konuyla ilgili bilgi üretiminin küresel ölçekte eşit bir şekilde dağıtılmadığını ve özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki araştırma katkılarının artırılmasının önemini vurgulamaktadır. Türkiye'nin bu alanda en çok katkı sağlayan ilk beş ülke arasında yer alması ise yerel düzeyde bu konuya olan ilginin arttığını ve bölgesel katkı potansiyelinin yükseldiğini göstermektedir.

Bu Alanda Önde Gelen Dergilerin En Çok Atıf Alan Makaleleri ve Özetleri

Tablo 1'deki yüksek atıf alan çalışmalar, özel gereksinimli çocuklara ilişkin literatürde yalnızca klinik bulgulara değil, aynı zamanda ebeveyn deneyimleri, psikososyal yükler ve toplumsal etkiler üzerinden çok boyutlu bir perspektifin benimsendiğini ortaya koymaktadır. Dickinson vd. (2007) araştırması, serebral palsili çocukların yaşam kalitesini öznel iyi oluş temelinde değerlendirirken; Sullivan vd. (2000), beslenme güçlükleri bağlamında bakım verenlerin fiziksel yükünü vurgulamaktadır. Sanders ve Morgan (1997) ile Hastings ve Beck (2004) ise ebeveyn stresi ve müdahale ihtiyacını analiz ederek ailelerin psikososyal durumunu öne çıkarırken, Gray (1993) otizmli çocukların ailelerinin maruz kaldığı damgalanma süreçlerini inceleyerek engellilik deneyiminin toplumsal

boyutunu gündeme taşımaktadır. Bu çalışmalar, çocukların gelişimsel gereksinimlerinin aile üzerindeki etkilerini kavramada önemli teorik çerçeveler sunmakta ve ebeveyn perspektifinin literatürde merkezi bir konumda yer aldığını göstermektedir. Sonuç olarak, söz konusu tablo yalnızca atıf sayılarına ilişkin bir değerlendirme sunmakla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda alanın teorik eğilimlerini ve aile odaklı sosyal politika ile müdahale gereksinimlerini açıkça gözler önüne sermektedir.

Tablo 1

Yüksek Atıf Alan Makaleler

Başlık	Yazarlar	Başlık kaynağı	Yayın yılı	Toplam atıf	Yıllık ortalama	DOI
Self-reported quality of life of 8-12-year-old children with cerebral palsy: a cross-sectional European study	Dickinson vd.	Lancet	2007	307	18.06	10.1016/S0140-6736(07)61013-7
Prevalence and severity of feeding and nutritional problems in children with neurological impairment: Oxford Feeding Study	Sullivan vd.	Developmental Medicine And Child Neurology	2000	302	12.58	10.1017/S0012162200001249
Profiles of everyday executive function in acquired and developmental disorders	Gioia vd.	Child Neuropsychology	2002	299	13.59	10.1076/chin.8.2.121.8727
The Contribution of Executive Skills to Reading Comprehension	Sesma vd.	Child Neuropsychology	2009	295	19.67	10.1080/09297040802220029
Differences in preferences for neonatal outcomes among health care professionals, parents, and adolescents	Saigal vd.	JAMA-Journal of the American Medical Association	1999	251	10.04	10.1001/jama.281.21.1991
DSM-IV disorders in children with borderline to moderate intellectual disability. I: Prevalence and impact	Dekker & Koot	Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry	2003	248	11.81	10.1097/01.CHI.0000046892.27264.1A
Family stress and adjustment as perceived by parents of children with autism or Down syndrome: Implications for intervention	Sanders & Morgan	Child & Family Behavior Therapy	1997	216	8	10.1300/J019v19n04_02
Feeding dysfunction is associated with poor growth and health status in children with cerebral palsy	Fung vd.	Journal of the American Dietetic Association	2002	211	9.59	10.1016/S0002-8223(02)90084-2

Tablo 1 *(devam)*

Parenting styles and adolescents' achievement strategies	Aunola vd.	Journal of Adolescence	2000	201	8.38	10.1006/jado.2000.0308
Practitioner review: Stress intervention for parents of children with intellectual disabilities	Hastings & Beck	Journal of Child Psychology and Psychiatry	2004	194	9.7	10.1111/j.1469-7610.2004.00357.x
Perceptions of stigma-the parents of autistic-children	Gray	Sociology of Health & Illness	1993	193	6.23	10.1111/1467-9566.ep11343802
Parents' concerns about children's development: Prescreening technique or screening test?	Glascoe FP	Pediatrics	1997	189	7	10.1542/peds.99.4.522
Defining the caregiving system: Toward a theory of caregiving	Solomon & George	Infant Mental Health Journal	1996	179	6.39	10.1002/(SICI)1097-0355(199623)17:3<183::AID-IMHJ1>3.0.CO;2-Q
Educational achievement, employment and living situation in long-term young adult survivors of childhood cancer in the Netherlands	Langeveld vd.	Psycho-Oncology	2003	174	8.29	10.1002/pon.628
Parents' perceptions of caregiving: Development and validation of a measure of processes	King vd.	Developmental Medicine and Child Neurology	1996	168	6	10.1111/j.1469-8749.1996.tb15110.x

Tablo 2'de yer alan veriler, özel gereksinimli çocuklar ve ebeveynlerine yönelik literatürün yayımlandığı dergilerdeki tematik çeşitlilik ve disiplinler arası yaklaşımları ortaya koymaktadır. Disability and Society ile Child Care Health and Development gibi dergiler, engellilik konusunu sosyal, kültürel ve bakım odaklı perspektiflerle ele alırken, Developmental Medicine and Child Neurology veya IJERPH gibi yüksek etki faktörüne sahip dergilerdeki çalışmalar, bu alanın klinik, çevresel ve halk sağlığı boyutlarına olan ilgiyi yansıtmaktadır. Dergilerin hem etki faktörlerine hem de yayın sayılarına bakıldığında, ilgili araştırma sahasının yalnızca tıbbi bir mesele olmakla kalmayıp, aynı zamanda aile yapısı, ebeveyn refahı, bakım hizmetleri ve sosyal eşitsizlikleri içeren çok yönlü bir inceleme alanına dönüştüğü görülmektedir. Ayrıca bu çeşitlilik, ebeveyn perspektifinin araştırmalarda giderek daha merkezi bir yer edindiğini ve disiplinler arası çalışmaların sosyal politika, eğitim, ruh sağlığı ve bakım modelleriyle daha yakın bir ilişki kurduğunu göstermesi bakımından önemli bir bulgudur.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi
2026, *27*(3), 579-596

Tablo 2

En İyi Yayıncılık Dergileri

Dergi ismi	Kayıt sayısı (*n, %*)	Dergi etki faktörü ™ 2022	Dergi etki faktörü™ five year
Disability Society	71 (3.88)	2.4	2.7
Child Care Health and Development	59 (3.22)	1.9	2.9
Disability and Rehabilitation	24 (1.13)	2.2	2.5
Developmental Medicine and Child Neurology	16 (.87)	3.8	4.7
Research in Developmental Disabilities	16 (.87)	3.1	3.4
International Journal of Environmental Research and Public Health	15 (.82)	4.61	4.80
Journal of Paediatrics and Child Health	15 (.82)	1.7	2
Children and Youth Services Review	14 (.77)	3.3	3.3
Health Social Care in the Community	14 (.77)	2.4	2.9
Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities	14 (.77)	2.4	2.7

Anahtar Kelime Analizi

Makalenin yazarları toplam 3619 anahtar kelime kullanmış ve bunların 179'u en az beş kez geçmiştir. Bu çalışmada en sık kullanılan terimleri göstermek için "VOSviewer" programı kullanılarak bibliyometrik bir analiz yapılmıştır. Şekil 2, bu yayınların ana anahtar kelimelerinin dağılımını göstermektedir.

Şekil 3

Anahtar Kelime Analizi

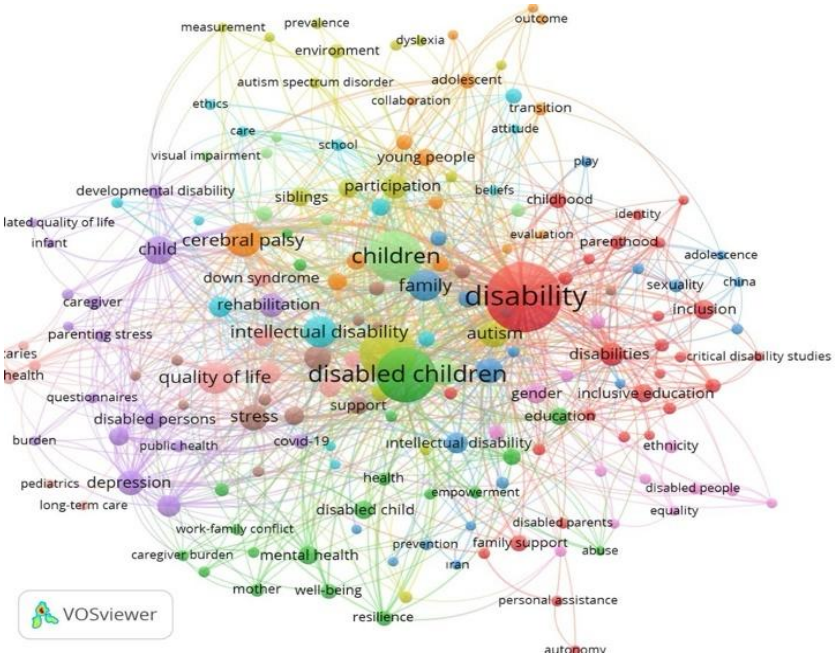

Makalelerdeki anahtar kelimelerin incelenmesi, en çok kullanılan terimleri ve bunlarla ilişkili genel bağlantı gücü oranlarını ortaya çıkarmıştır. Tablo 3'teki bulgulara göre özellikle, "özel gereksinim" 247 kez geçerek ve toplam 420 bağlantı gücü göstererek en sık geçen terim olmuştur. "Özel Gereksinimli Çocuklar" (155 kez, toplam bağlantı gücü 240), 'ebeveynler' (142 kez, toplam bağlantı gücü 285) ve 'çocuklar' (129 kez, toplam bağlantı gücü 255) da yoğun olarak öne çıkan terimlerdi. Şekil 3'deki ağ haritası ise literatürdeki teorik eğilimleri ve kavramsal öncelikleri üç düzeyde ortaya koymaktadır. Bunlar:

1. Klinik-Engellilik Paradigması: "Serebral palsi", "zihinsel engellilik", "otizm spektrum bozukluğu", "görme bozukluğu" gibi tıbbi/klinik temelli terimlerin sık kullanımı, engellilik çalışmalarında biyomedikal paradigmanın halen güçlü olduğunu işaret etmektedir.
2. Aile ve Psikososyal Yaklaşım: "Ebeveynlik stresi", "bakıcı", "dayanıklılık", "ruh sağlığı", "aile desteği" gibi kavramlar, engellilik deneyiminin sadece birey merkezli değil, aile bağlamında ve psikososyal

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi
2026, *27*(3), 579-596

perspektiften de ele alındığını göstermektedir. Bu, özel gereksinimli çocukların ebeveynlerine odaklanan çalışmaların teorik zeminini oluşturumaktadır.

3. Toplumsal Kapsayıcılık ve Eleştirel Engellilik Çalışmaları: "Kapsayıcı eğitim", "cinsiyet", "etnik köken", "kritik engellilik çalışmaları", "cinsellik", "eşitlik" gibi kavramların varlığı, engellilik alanında son yıllarda öne çıkan eleştirel sosyal bilim perspektiflerinin literatüre dahil olduğunu yansıtmaktadır. Bu yönüyle çalışma, sadece bireysel değil yapısal eşitsizliklere dair politik açılımları da desteklemektedir.

Anahtar kelime kümeleri arasındaki ilişkiler değerlendirildiğinde, "Otizm" kavramının klinik, eğitim ve sosyal kapsayıcılık temalarıyla güçlü bağlantılar kurarak çok disiplinli bir yapıda yer aldığı anlaşılmaktadır. "Ruh sağlığı" ve "aile desteği" kavramlarının psikolojik ve sosyal kümelerle eşzamanlı etkileşimi, aile dinamiklerinin araştırmalarda merkezi bir öneme sahip olduğunu göstermektedir. "Kapsayıcı eğitim" kavramının "ebeveynlik", "stres" ve "değerlendirme" gibi diğer terimlerle ilişkilendirilmesi, kapsayıcı eğitim politikalarının ebeveyn deneyimine olan etkilerinin önemli bir araştırma alanını oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Buna ek olarak, "ebeveynlik stresi", "bakım yükü" ve "ruh sağlığı" gibi kavramların bir arada yer alması, ebeveyn destek programlarının hem psikolojik hem de sosyal boyutları kapsayarak yeniden yapılandırılmasının gerekliliğini vurgulamaktadır. "COVID-19" gibi kriz temalarının varlığı ise, özel gereksinimli çocuklara sahip ailelerin kırılganlığının arttığını ve bu gruplara yönelik dayanıklılığı artıracak politikaların geliştirilmesinin acil bir ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 3

Makalelerde En Çok Geçen Anahtar Kelimeler ve Toplam Bağlantı Gücü

Anahtar kelime	Tekrar sayısı	Toplam bağlantı gücü
Engellilik	247	420
Engelli çocuklar	155	240
Ebeveynler	142	285
Çocuklar	129	255
Serebral palsi	58	99
Yaşam kalitesi	54	117
Aile	50	100
Zihinsel engellilik	49	90
Çocuk	40	83
Otizm	39	76
Stres	34	73
Ebeveynlik	33	74
Anneler	32	62
Engelli çocuklar	31	35
Depresyon	31	74
Katilim	30	60
Rehabilitasyon	30	50
Engelli	27	51
Nitel araştırma	25	42
Bakim elemanlari	24	58
Zihinsel engellilik	23	40
Bakim hizmetleri	22	31
Aileler	20	36
Engelli bireyler	19	29
Cinsiyet	19	42

Ortak Yazarlık Analizi

"Vosviewer" ülkeler arası ortak yazarlık araştırmasında minimum belge eşiği 5 olarak belirlenmiş ve 92 ülkeden 48'i bu koşulu karşılamıştır. Şekil 3, ülkeler arası ortak yazarlık analizinin grafiksel bir tasvirini göstermektedir. Rapora göre, aşağıdaki ülkeler en yüksek araştırma çıktısına ve işbirliği gücüne sahiptir: Amerika Birleşik Devletleri 369 belge, 10338 atıf ve 81 toplam bağlantı gücü ile sıralamanın başında yer almıştır. İngiltere 298 belge, 7781 atıf ve 113 toplam bağlantı gücü ile hemen arkasından geldi. Kanada 130 belge, 3907 atıf ve 46

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi
2026, *27*(3), 579-596

toplam bağlantı gücü ile üçüncü sırada yer alırken, Avustralya 102 belge, 1778 atıf ve 38 toplam bağlantı gücü ile dördüncü oldu. Türkiye 74 belge, 470 atıf ve 14 toplam bağlantı gücü ile beşinci oldu.

Şekil 4

Ülkeler Arası Ortak Yazarlık Analizi

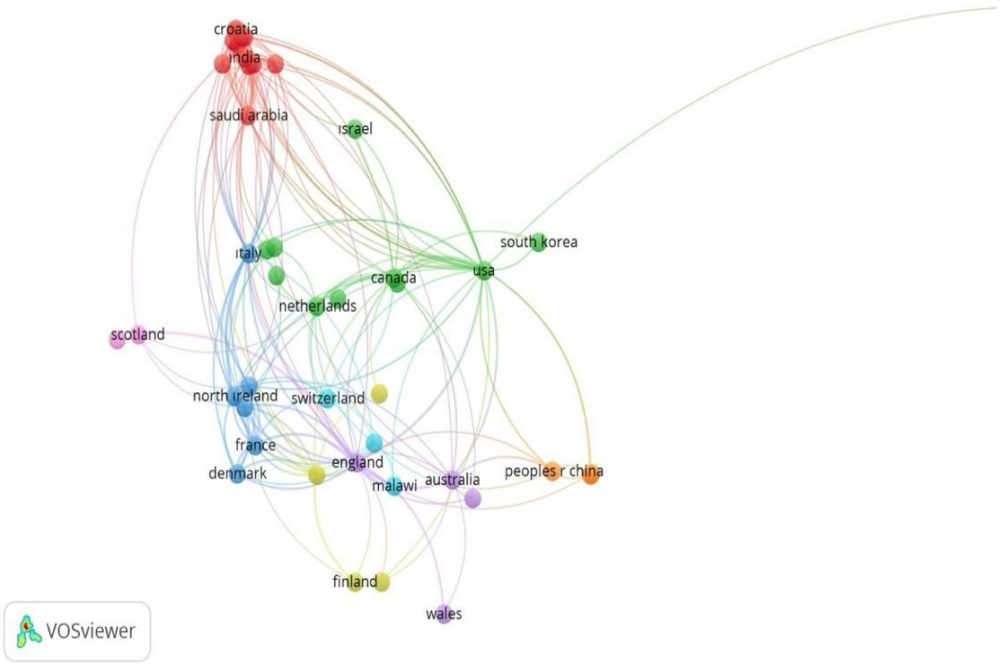

Şekil 4'deki ağ haritası incelendiğinde literatürdeki teorik eğilimleri ve kavramsal öncelikleri üç düzeyde ortaya koyduğu görülmektedir. Bunlar:

1. Bilgi üretiminin coğrafi yoğunluğu: Harita, araştırma üretiminin büyük ölçüde Kuzey Amerika, Batı Avrupa ve Avustralya ekseninde yoğunlaştığını göstermektedir. Bu durum, özel gereksinimli çocuklara yönelik literatürün refah devleti politikaları, gelişmiş sağlık sistemleri ve sosyal hizmet altyapıları ile şekillendiğini göstermektedir.
2. Ebeveyn perspektifinin küresel kapsayıcılığı: İngiltere, Kanada ve Avustralya'nın yüksek bağlantı gücü, ebeveyn deneyimlerinin yalnızca bireysel değil, kültürel, toplumsal ve sistemik çerçeveler içinde incelendiğini ve bu ülkelerde benzer kavramsal modellerin paylaşıldığını düşündürmektedir.
3. Bilimsel etkide eşitsizlikler: Türkiye, yayın sayısında ilk sıralarda yer almasına rağmen düşük atıf sayısı ve sınırlı bağlantı gücü ile dikkat çekmektedir. Bu, küresel literatüre entegrasyonda görünürlük, dil ve işbirliği ağlarının sınırlı kalabildiğini göstermektedir.

Ülkeler arası ortak yazarlık analizleri, özel gereksinimli çocuklar ve onların ebeveynleri üzerine yapılan araştırmaların büyük ölçüde Kuzey Amerika, Batı Avrupa ve Avustralya merkezli işbirliklerinde yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. Bu durum, yalnızca akademik üretkenliğin değil, aynı zamanda müdahale modellerinin geliştirilmesi ve sosyal politika uygulamalarının şekillendirilmesinde de uluslararası işbirliklerinin kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Türkiye gibi araştırma süreçlerine katkıda bulunan, ancak akademik ağlar bağlamında sınırlı bağlantılara sahip ülkelerin, yüksek etkili araştırma merkezleriyle daha güçlü ortaklıklar geliştirmesi, hem ulusal araştırma potansiyelinin güçlendirilmesine hem de küresel bilgi sistemine entegrasyonun sağlanmasına olanak tanıyacaktır. Bu tür bir analiz, bilimsel üretimin coğrafi dağılımını görselleştirmenin ötesinde, araştırma alanında eşitsizliklerin giderilmesine yönelik stratejik işbirliklerine ve politik girişimlere sağlam bir temel sunmaktadır.

Tablo 4 en çok yayın yapan ülkeler arasında var olan araştırma çıktılarını ve işbirliği ortaklıklarını özetlemektedir. Araştırma çıktıları açısından Amerika Birleşik Devletleri, yayın ve atıf sayısı bakımından lider konumda yer alırken; İngiltere, uluslararası işbirliği ağlarındaki yüksek etkinliğiyle öne çıkmaktadır. Kanada, Almanya, İsveç ve Avustralya gibi ülkeler de hem yayınların niceliği hem de etkisi bakımından dikkat çeken güçlü bir profile sahiptir. Türkiye ise yayın üretiminde ilk beş ülke arasında yer almakla birlikte, düşük atıf oranları ve zayıf uluslararası bağlantı gücü nedeniyle sınırlı etkileşim göstermektedir. Bu analiz, bilimsel bilgi üretiminin

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi
2026, *27*(3), 579-596

yalnızca bireysel akademik çabalarla değil, aynı zamanda sağlam işbirliği ağları ve kurumsal araştırma destekleri aracılığıyla şekillendiğini ortaya koymaktadır. Sonuçlar, ulusal düzeyde faaliyet gösteren ülkelerin, uluslararası işbirliklerini güçlendirebilmeleri durumunda daha yüksek bilimsel görünürlük elde ederek küresel politika üretimine daha etkin katkılar sağlayabileceğini vurgulamaktadır.

Tablo 4

En Çok Yayın Yapan Ülkeler Arasında Var Olan Araştırma Çıktıları ve İşbirliği Ortaklıkları

Ülke	Doküman sayısı	Atıf sayısı	Toplam bağlantı gücü
Amerika Birleşik Devletleri	369	10338	81
İngiltere	298	7781	113
Kanada	130	3907	46
Avustralya	102	1778	38
Türkiye	74	470	14
Almanya	67	1539	53
İsveç	61	1613	55
Brezilya	50	264	6
Fransa	49	1309	49
Hollanda	46	1700	14
Norveç	40	701	9
İtalya	40	1105	56
İran	39	127	18
Hindistan	36	223	20
Rusya	29	5	0
Çin Halk Cumhuriyeti	28	360	15
Polonya	28	74	14
İskoçya	27	409	14
Güney Afrika	27	257	5
İspanya	25	396	5
Galler	23	758	5
İrlanda	23	882	50
Kuzey İrlanda	22	941	54
Tayvan	21	276	5
Suudi Arabistan	19	95	21

Şekil 5, kuruluşlar arası ortak yazarlık analizinin grafiksel bir gösterimini göstermektedir. “Vosviewer” kuruluşlar arası ortak yazarlık araştırmasında, 2001 kuruluştan 101'inin yerine getirdiği minimum 5 belge eşiği belirlenmiştir. Şekil 4, kuruluşlar arası ortak yazarlık analizinin grafiksel bir gösterimini göstermektedir. Veri setinde birkaç üniversite, yaratılan yayın sayısı ve alınan eşdeğer atıf sayısı açısından karşılaştırılmıştır. McMaster Üniversitesi ve Queen's University Belfast'ın her ikisi de 13 belge göstermiştir; McMaster en fazla atıf alan (1179) ve Queen's University Belfast 872 belgeye sahiptir. Oxford Üniversitesi daha fazla sayıda belge (18) ve 782 atıfla öne çıkmıştır. Örneğin Grenoble Üniversitesi ve Klinikum Schleswig-Holstein Üniversitesi'nin her ikisinde de 6 belge ve 755 atıf bulunmaktadır.

Şekil 5’teki ağ haritası incelendiğinde McMaster Üniversitesi ve Belfast Kraliçe Üniversitesi gibi kurumlar hem yüksek yayın sayıları hem de aldıkları güçlü atıflarla dikkat çekerken, Oxford Üniversitesi en fazla yayın üreten kurumlardan biri olarak ön plana çıkmaktadır. Bu tür merkezlerin ağ içindeki merkezi konumu, yalnızca bireysel kurumsal üretkenliğin değil, aynı zamanda yoğun işbirliklerinin de bilimsel etkide önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Kurumsal düzeydeki işbirlikleri, literatürün disiplinler arası niteliğini ve çok merkezli araştırma üretim modeline olan bağımlılığı ortaya koymaktadır. Özellikle McMaster Üniversitesi gibi yüksek atıf alan kurumlar, yalnızca yayın hacimleriyle değil, aynı zamanda etkili ortaklık kurma kapasiteleriyle de bu ağda belirleyici aktörlerdir. Türkiye’ye ait herhangi bir kurumun söz konusu yapı içinde görünür olmaması ise uluslararası akademik işbirliklerinde daha fazla çaba gösterilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Bu ağ haritası, araştırmacılar için potansiyel işbirliği merkezlerini belirlemek, disiplinler arası bağlantıları güçlendirmek ve yayınların etki potansiyelini artırmak adına stratejik yol haritaları geliştirilmesinde rehber niteliği taşımaktadır. Teorik düzeyde ise, ağdaki yoğun işbirliği merkezlerinin yalnızca bilgi üretiminde değil, aynı zamanda bilginin dolaşımı ve yönlendirilmesinde de hegemonik roller üstlendiği anlaşılmaktadır. Bu durum, özel gereksinimli bireyler ve aileleriyle ilgili çalışmalarda küresel bilgi merkezlerinin yapısal etkisini gözler önüne sermekte ve akademik eşitsizliklerin azaltılabilmesi için daha dengeli işbirliği yaklaşımlarının geliştirilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır.

Şekil 5

Kurumlar Arası Ortak Yazarlık Analizi

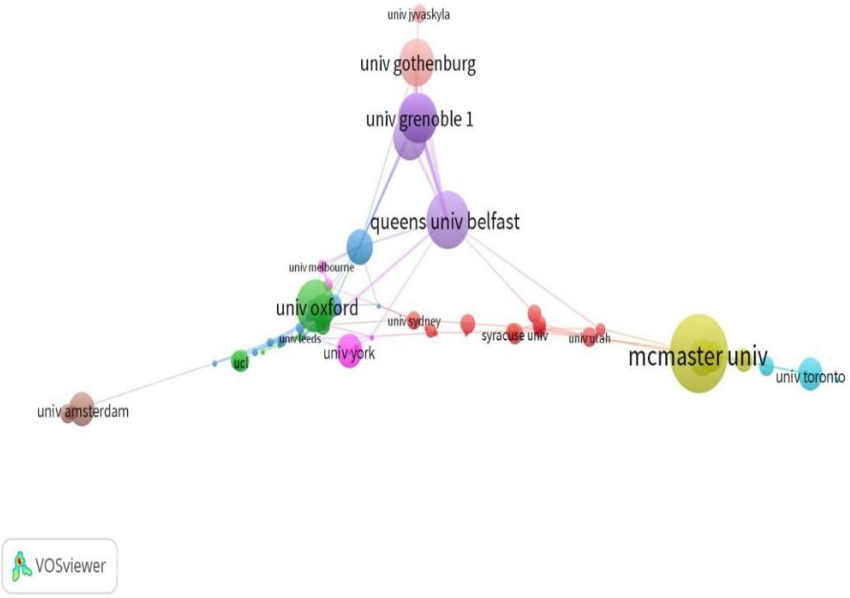

Tablo 5'te sunulan veriler, özel gereksinimli çocuklar ve onların ebeveynleriyle ilgili akademik çalışmaların belirli üniversitelerde yoğunlaştığını ve bu kurumların alandaki hem teorik hem de uygulamalı katkılarını gözler önüne sermektedir. McMaster Üniversitesi ve Belfast Kraliçe Üniversitesi, yüksek sayıda yayın ve atıf oranlarıyla bu literatürde öncü bir konumda yer almakta ve alanın akademik gelişimine önemli katkılar sağlamaktadır. Bu durum, ebeveyn deneyimi, bakım yükü ve psikososyal etkiler gibi çok boyutlu konuların özellikle disiplinler arası merkezlerde ele alındığını ortaya çıkarmaktadır. Öte yandan, pratik açıdan değerlendirildiğinde, bu kurumlarla kurulacak uluslararası iş birlikleri gerek akademik görünürlüğün artırılması gerekse aile odaklı müdahale yöntemleri ve destek modellerinin geliştirilmesi açısından stratejik fırsatlar sunma potansiyeline sahiptir.

Tablo 5

Yüksek Oranda Alıntı Yapılan Kuruluşlar

Kurumlar	Doküman sayısı	Atıf sayısı
McMaster Üniversitesi	13	1179
Queens Üniversitesi Belfast	13	872
Oxford Üniversitesi	18	782
Grenoble Üniversitesi	6	755
Schleswig-Holstein Üniversitesi	6	755
Toulouse Üniversitesi	5	721
Göteborg Üniversitesi	13	708
Newcastle Üniversitesi	12	666
Enable Ireland	5	649
Kuzey Carolina Üniversitesi	8	556
Newcastle Üniversitesi	12	534
York Üniversitesi	17	508
Amsterdam Üniversitesi	9	507
Toronto Üniversitesi	21	501
Manchester Metropolitan Üniversitesi	13	466

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi
2026, *27*(3), 579-596

Çalışmanın bulgularına genel olarak bakıldığında, WoSCC veritabanından alınan 2109 yayının analiz edildiği ve bunların 1831'inin makale olduğu belirlenmiştir. İlk makalenin 1970'li yıllarda yayımlandığı, yayın sayısının 2020 yılında en yüksek seviyeye ulaştığı ve en çok atıfın ise 2021 yılında gerçekleştiği saptanmıştır. Açık erişimli yayınların oranının %32.71 olduğu tespit edilmiş ve açık erişim politikalarının, alandaki bilgiye erişimi artırmada önemli bir rol oynadığı görülmüştür. Ayrıca, en fazla atıf alan üniversitenin McMaster Üniversitesi olması, bu kurumun alana yön veren bir etkisi olduğuna işaret etmektedir. Analiz edilen makaleler, 92 ülkeden toplamda 2001 farklı kuruluşa ait 5109 yazar tarafından kaleme alınmış olup; Londra Üniversitesi, Kaliforniya Üniversitesi ve Toronto Üniversitesi en çok yayın yapan kurumlar arasında öne çıkmıştır. Ülke bazında bakıldığında ise Amerika Birleşik Devletleri, 417 yayın ile hem üretkenlikte hem de etki gücünde lider konumda yer almaktadır.

Ağ haritaları ve anahtar kelime analizleri incelendiğinde, "özel gereksinim", "özel gereksinimli çocuklar", "ebeveynler" ve "mental health" gibi kavramların yüksek bağlantı gücü ile ön plana çıktığı ve araştırmaların genelde klinik-engellilik, aile ve psikososyal-toplumsal kapsayıcılık ekseninde yoğunlaştığı gözlemlenmiştir. Kurumlararası ve ülkelerarası iş birliği ağlarının özellikle Kuzey Amerika ve Batı Avrupa merkezli kümelenmeler üzerine yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Buna karşın, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin görünürlük açısından daha sınırlı kaldığı dikkat çekmektedir.

Disipliner dağılım açısından, en fazla yayın yapılan alanın 336 makale ile rehabilitasyon olduğu görülmüş; bu durum, uygulamalı sağlık ve bakım hizmetlerinin araştırmalarda öncelikli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Rehabilitasyonu ise sırasıyla Pediatri (1387 yayın), Eğitim, Psikoloji ve Sosyal Hizmetler izlemektedir. Anahtar kelime kümeleri ve atıf ağı verileri birlikte değerlendirildiğinde, ebeveyn stresi, bakım yükü, zihinsel sağlık ve sosyal destek gibi temaların hem teorik hem de pratik anlamda literatürde merkezi bir konumda yer aldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, COVID-19 gibi kriz dönemlerinin de çalışmalarda ele alındığı ve özel gereksinimli çocukların ailelerinin bu tür kriz anlarında daha hassas hale geldiği vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, çalışma yalnızca betimsel veriler sunmakla kalmayıp, alandaki teorik eğilimleri, bilimsel iş birliği ağlarını, politika süreçlerindeki etkin merkezleri ve gelecekteki araştırma fırsatlarını ortaya koyarak literatüre çok yönlü bir katkı sağlamaktadır.

Tartışma

Literatür incelendiğinde, özel gereksinim üzerine bazı benzer bibliyometrik çalışmalara rastlandı (Mengual-Andrés vd., 2020; Obidat, 2022; Singh vd., 2021). Ancak bunların hiçbiri özel gereksinimli çocukları olan ebeveynler üzerine yapılmış çalışmalar değildi. Bu çalışmanın, bu konu üzerine yapılan ilk çalışma olduğu görülmektedir. Bakım verme, bakım verenler tarafından algılanan ve tek bir yardım türüyle sınırlı kalmayıp fiziksel, duygusal ve maddi desteği de içeren çok boyutlu bir deneyim olarak tanımlanmıştır. Başka bir deyişle, bakım verme holistic (bütüncül) bir yaklaşım şeklidir (Öntürk-Akyüz vd., 2024; Ören & Aydın 2020). Bakım yükü, bakıma muhtaç bireylere bakım verenler (ebeveynler ve diğer aile üyeleri, hemşireler, özel eğitim personeli vb.) için en önemli sorunlardan biridir. Bakıma ihtiyaç duyan yaşlılar, engelliler, kronik hastalığı olanlar, ister aile üyesi olsun ister başka birine bakmak zorunda olan bireyler olsun zorluklar yaşamakta, kendilerini baskı altında hissetmekte, strese girmekte, depresyon ve anksiyete yaşamakta, bakım vermekte zorlanmaktadırlar. Bakım yükü, bakım veren için birçok olumsuz sonuca neden olmaktadır (Ören & Aydın 2020; Özmen & Çetinkaya 2012; Tuncay vd., 2015). Bakım veren, bakım yükü nedeniyle kendi ihtiyaçlarının ertelenmesi, sosyal ilişkilerinin azalması ve fiziksel sağlığının bozulması gibi olumsuz sonuçlar yaşamaktadır. Bu nedenle bakım yükünü azaltmaya yönelik yaklaşımlar hem hastanın hem de bakım verenin iyilik halinin sürdürülmesi açısından oldukça önemlidir.

Bakım verenin yükünü hafifletmek için yeni stratejiler geliştirilmeli, yeni araçlar üretilmeli, bakım vereni rahatlatacak rehberler oluşturulmalı ve kolaylaştırıcı bakım yöntemleri uygulanmalıdır. Bunun için çeşitli bilimsel çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu çalışma kapsamında özel gereksinimli çocukların bakımına ilişkin yapılan çalışmalar sunulurken ne tür çalışmalara ihtiyaç duyulduğu da tespit edilmiştir. Özellikle deneysel çalışmaların bakım konusunda yol gösterici olabileceği düşünülmektedir (Özmen & Çetinkaya, 2012; Tuncay vd., 2015).

Bibliyometrik araştırmaların etkinliğini artırmak için bu tür bir çalışma, araştırmacılar tarafından kullanılabilecek programlar, cihazlar veya diğer araçlarla ilgili ayrıntıları da içermektedir. Seçilen herhangi bir çalışma konusunda bibliyometrik değerlendirme ve haritalama için çok çeşitli yöntemler kullanılarak oluşturulabileceğinden ve herhangi bir disipline veya bilime uygulanabileceğinden bibliyometrik araştırmanın büyümesini teşvik eder. Bibliyometrik çalışmada, akademisyenler arasındaki işbirliği modellerini araştırmak için ortak yazarlık ve ortak oluşum ölçümlerini kullanıldı. Çalışma bulgularını göstermek, bibliyometrik verileri görüntülemek ve yorumlamak amacıyla yararlı bir araç olan VOSviewer uygulaması kullanıldı.

Bir derginin etkisi ile makalelerinin etkisi arasında genellikle yakın bir ilişki vardır (Callaham vd., 2002). Bu çalışmada, 2022 Journal Citation Reports'a (JCR) dayanarak, her dergi için etki faktörü (IF) tahmini yapıldı. Bu bağlamda, en çok yayın yapan dergilerin yanı sıra, 2022 ve önceki beş yıl için kayıt sayıları ve Dergi Etki

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi
2026, *27*(3), 579-596

Faktörleri verilmiştir. Listenin başında 71 makale (veri setinin %3.88'i) üreten ve 2022 için 2.4 ve önceki beş yıl için 2.7 IF değerine sahip olan "Disability Society" yer almıştır. "Child Care Health and Development" 59 makale (%3.22) ve 2022 yılı için 1.9 ve önceki beş yıl için 2.9 IF ile ikinci sırada yer almıştır. "Disability and Rehabilitation" dergisi, 2.2 (2022) ve 2.5 (Beş yıl) IF ile 24 makale (%1.13) yayınlanmıştır. "Developmental Medicine and Child Neurology" ve 'Research in Developmental Disabilities' dergilerinin her ikisi de 3.8, 3.1 (2022) ve 4.7, 3.4 (Beş Yıl) IF değerleriyle 16 makaleye (%0.87) sahiptir. Son olarak, "International Journal of Environmental Research and Public Health" 4.61 (2022) ve 4.80 (Beş yıl) IF ile 15 makale (%0.82) içeriyordu. Bu ölçütler, dergilerin o dönemdeki araştırma ortamındaki önemine dair kısa bir genel bakış sağlamıştır. Ayrıca, multidisipliner süreli yayınların daha geniş bir okuyucu kitlesine sahip olması, bilim dalları arasında işbirlikçi bir yaklaşım olduğunu göstermektedir.

SSCI, 1173 yayının toplamının yaklaşık %64.06'sını oluşturmasıyla veri setine önemli bir katkıda bulunan olarak ortaya çıkmaktadır. Bu, veri setinin sosyal bilimler alanında önemli sayıda araştırma makalesi içerdiğini göstermektedir. Ardından, veri setinin yaklaşık %36.76'sını oluşturan 673 yayınla SCI-EXPANDED yayınlar gelmektedir. Bu dizin, daha geniş bir bilimsel disiplin yelpazesini temsil etmekte ve kapsanan araştırma konularının çeşitliliğini göstermektedir. Ayrıca, 415 makalenin Emerging Sources Citation Index'te (ESCI) dizine eklendiği ve toplam veri setinin yaklaşık %22.67'sini oluşturduğu görülmektedir. ESCI, tanınma ve atıf etkisi kazanmanın eşiğindeki dergilere yardımcı olmaktadır. ESCI makalelerinin veri setine dahil edilmesi, yerleşik ve yeni araştırma kaynaklarının bir karışımını göstermektedir. Bu keşif, %0.22 ile %1.37 arasında değişen daha küçük katkılarla da olsa diğer endekslerin katılımını da vurgulamaktadır. Bu endeksler, sosyal bilimler, beşeri bilimler ve fen bilimleri de dahil olmak üzere çok çeşitli alanları kapsayarak veri setinin disiplinler arası yapısını göstermektedir. Özetlemek gerekirse, bu keşif, çeşitli Web of Science endeksleri arasındaki dağılımı ayrıntılı olarak açıklayarak veri setinin bileşimine ışık tutmaktadır. Ayrıca, veri setindeki sosyal bilimlerin ve fen bilimlerinin önemini ve ortaya çıkan kaynakların ve disiplinler arası araştırmaların dahil edilmesini vurgulayarak veri setinin zenginliğini ve çeşitliliğini vurgulamaktadır.

Çalışma kapsamında yapılan analizlerde ayrıca en önemli yayın ortaklıkları, ülkeleri ve birincil finansman kuruluşları vurgulandı. Örneğin, veri seti 92 ülkeye yayılmış 2001 farklı kurumdan 5109 yazarı içeriyordu. Uluslararası alanda, Amerika Birleşik Devletleri 417 makaleyle baskındı, İngiltere ise 315 yayınla ikinci sırada yer aldığı görüldü. Avustralya, Türkiye ve Kanada da sırasıyla 108, 76 ve 139 yayınla önemli katkılarda bulundu. İsveç, Almanya, Hollanda, Brezilya ve Fransa veri setinin küresel araştırma çeşitliliğine katkıda bulunduğu anlaşılmaktadır.

Araştırma fonlaması açısından, önde gelen kuruluşlar önem arz etmektedir. ABD Sağlık ve İnsan Hizmetleri Bakanlığı ve Ulusal Sağlık Enstitülerinin (NIH) önemli katkıda bulunarak birçok araştırma kaydını finanse ettiği anlaşıldı. Ayrıca, Ekonomik ve Sosyal Araştırma Konseyi (ESRC) ve Birleşik Krallık Araştırma ve İnovasyon (UKRI) tarafından birkaç araştırma makalesi için kritik fon sağlandığı tespit edildi.

Anahtar kelime analizi, araştırmacıların büyük veri kümelerinden kritik bilgileri ortaya çıkarmalarına ve damıtmalarına olanak tanıdığı için bibliyografik çalışmaların önemli bir parçası olarak görülmektedir. Örneğin, merkezi araştırma temalarını belirleme, gelişen eğilimleri izleme ve bilgi erişimini iyileştirme. Araştırmacılar, bir literatür gövdesinin birincil odak noktası hakkında fikir edinebilir, disiplinler arası bağlantıları keşfedebilir ve sıklıkla görülen anahtar kelimeleri inceleyerek arama stratejilerini optimize edebilir. Ayrıca, anahtar kelime analizi hibe başvurularına, yayın stratejilerine ve dünyanın dört bir yanındaki araştırmacılar arasındaki iletişime yardımcı olurken, aynı zamanda her alandaki araştırma katkılarının etkisini ve alakalılığını ölçmek için değerli bir araç görevi görmektedir (Kuyubaşı vd., 2023; Öztürk, 2023).

Analizlerde, en çok atıf alan ilk üç makaleyi vurgulandı, atıfları ve ortalama yıllık atıfları ayrıntılı olarak açıklandı. Ayrıca veri setinde en sık kullanılan terimleri vurgulamak için bir anahtar kelime analizi yapıldı. "Özel Gereksinim", "Özel Gereksinimli Çocuklar", "Ebeveynler" ve "Çocuklar"ın araştırmanın özel gereksinim ile ilgili konulara odaklanmasını yansıtan sık anahtar kelimeler olduğu görüldü. Ülkeler ve kuruluşlar arasında bir ortak yazarlık analizi sunuldu ve araştırma çıktısı ve iş birliği gücü açısından en iyi ülkeler ve kurumlar vurgulandı.

Çalışmaların analizi, bakım, bakım yükü, bakım kılavuzları ve yeni bakım stratejileri üzerine yapılan çalışmaların bu alanda çok az olduğunu göstermiştir. Bu ebeveynlere rehberlik edecek kanıta dayalı çok fazla çalışmaya ihtiyaç olduğu görüldü. Bakım, holistik bir anlayış ile, bakıma ihtiyaç duyan özel gereksinimli çocuklar ve bu çocukların ebeveynleri üzerine yapılan çalışmalar, bakım konusunu yönlendirecek, ailelerin bakım yükünü hafifletecek ve bakıma ihtiyaç duyan bireyin ve ailesinin hayatını kolaylaştıracaktır. Bu bağlamda çalışma, hem aile bakım verenlerine, hem de sağlık profesyonellerine ve çocukların bakım ve eğitiminden sorumlu meslek gruplarına yol gösterici niteliktedir.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi
2026, *27*(3), 579-596

Sınırlılıklar

Çalışma bazı sınırlılıklara sahiptir. Bunlardan ilki, çalışmanın verilerini bulmak için sadece WoS veritabanı kullanıldı. Bu bulguları PubMed ve Scopus gibi ek veritabanlarındaki bulgularla bütünleştirilerek analiz güçlendirilse de bu bir sınırlılık olarak kabul edildi. İkinci sınırlılık, herhangi bir dil kısıtlaması olmadan literatür araması yapmamıza rağmen yalnızca İngilizce WoS literatürüne bakılmasıdır**.** Üçüncü sınırlılık ise, anahtar kelime analizinin sonuçları yetersiz anahtar kelime çıkarımından etkilenmiş olabilir ve düşük alakalı terimlerin varlığı nedeniyle en son araştırma eğilimlerini gösteren çalışmaların gözden kaçmış olma ihtimalidir. Başka bir sınırlılık ise, çalışmaların bazıları saygın dergilerde yayınlanmış olmasına rağmen, yakın zamanda yayınlanan araştırmalar düşük sıklıkları nedeniyle çok az atıf almış olabilir. Bunlara ek olarak, manuel düzeltmeler, bibliyometrik analiz literatüründe yaygın şekilde benimsenmiş uygulamalara (örneğin, kurum adlarının standardizasyonu, anahtar kelime varyasyonlarının sözlükle eşleştirilmesi) uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Bu ise öznel müdahaleler çalışmanın sınırlılıklarından biri olarak kabul edilmektedir

Sonuç

Bu bibliyometrik analiz çalışması, özel gereksinimli çocuklara sahip ebeveynlerle ilgili literatürü sistematik bir şekilde ele alarak bu alandaki mevcut durumu detaylı biçimde değerlendirmektedir. Çalışma, Web of Science Core Collection (WoSCC) veritabanından elde edilen 1831 makalenin analiziyle gerçekleştirilmiş ve özellikle SSCI ile SCI-EXPANDED indekslerinde yoğunlaşan bir içerik yapısına işaret etmiştir. Bu durum, alanın sosyal bilimler ile sağlık bilimleri arasında disiplinler arası bir doğa sergilediğini ortaya koymaktadır. Coğrafi dağılım incelendiğinde, yayın üretiminde Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık ve Kanada'nın başı çektiği, Türkiye'nin dördüncü sırada yer aldığı dikkat çekici bir bulgu olarak belirlenmiştir. Ayrıca, ABD Sağlık ve İnsan Hizmetleri Bakanlığı ile Ulusal Sağlık Enstitüleri gibi önde gelen kurumların finansal katkıları, alandaki bilgi üretiminin kurumsal destekle ilerlediğini yansıtmaktadır.

Anahtar kelime analizleri, "otizm ve gelişimsel bozukluklar", "özel gereksinim", "ebeveynlik" ve "çocuk refahı" gibi kavramların literatürde merkezi bir yer tuttuğunu göstermekte; buna karşın "kapsayıcı eğitim", "ruh sağlığı" ve "bakım veren yükü" gibi terimlerin literatürde farklı kümelerle bağlantılı olduğu görülmektedir. Bu durum, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde destek mekanizmalarına yönelik güçlü bir ihtiyacı gözler önüne sermektedir. Ortak yazarlık ve kurumsal iş birliği analizleri, küresel ölçekte sınırlı olsa da iş birliğine dayalı ağların gelişmekte olduğunu işaret etmektedir. Tüm bu bulgular, özel gereksinimli çocukların ebeveynlerine odaklanan çalışmaların yalnızca akademik katkı değil, aynı zamanda sosyal politika, aile desteği sistemleri ve kapsayıcı eğitim uygulamaları gibi pratik alanlar için de stratejik veriler sağladığını açıkça göstermektedir.

Sonuç olarak bu çalışma, özel gereksinimli bireylerin ebeveynlerine yönelik yapılan araştırmaların küresel bilimsel üretimdeki konumunu haritalandırarak literatürde önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Elde edilen bulgular, araştırmacılar, politika yapıcılar ve uygulayıcılar için yalnızca mevcut eğilimleri anlamak adına değil; aynı zamanda aile temelli müdahaleler, psikososyal destek programları ve kapsayıcı eğitim politikalarının geliştirilmesi için bir yol gösterici olarak değer taşımaktadır.

Kaynaklar

Alkan, S., & Şahinoğlu, M. S. (2026). A bibliometric study on buruli ulcer based on the web of science database. *The International Journal of Lower Extremity Wounds*, *25*(1), 130-140. https://doi.org/10.1177/15347346231200559

American Holistic Nurses Association. (2019). *What is holistic nursing.* https://www.ahna.org/About-Us/What-is-Holistic-Nursing

Bas, K. K., Gunay, L. M., & Besim, H. (2011). Turkey's evaluation in kidney transplantation research. *Experimental and Clinical Transplantation, 9*(5), 319-322. https://www.ectrx.org/forms/ectrxcontentshow.php?year=2011&volume=9&issue=5&supplement=0&makale_no=0&spage_number=319&content_type=FULL%20TEXT

Callaham, M., Wears, R. L., & Weber, E. (2002). Journal prestige, publication bias, and other characteristics associated with citation of published studies in peer-reviewed journals. *JAMA, 287*, 2847-2850. https://doi.org/10.1001/jama.287.21.2847

Centers for Disease Control and Prevention. (2024). *Disability and health overview*. https://www.cdc.gov/disability-and-health/about/?CDC_AAref_Val=https://www.cdc.gov/ncbddd/disabilityandhealth/disability.html.

Chiew, T. K., Khoo, S., Ansari, P., & Kiruthika, U. (2022). Mobile and wearable technologies for persons with disabilities: A bibliometric analysis (2000-2021). *Disability and Rehabilitation: Assistive Technology, 19*(3), 994-1002. https://doi.org/10.1080/17483107.2022.2138996

Dickinson, H. O., Parkinson, K. N., Ravens-Sieberer, U., Schirripa, G., Thyen, U., Arnaud, C., Beckung, E., Fauconnier, J., McManus, V., Michelsen, S. I., Parkes, J., & Colver, A. F. (2007). Self-reported quality of life of 8-12-year-old children with cerebral palsy: A cross-sectional European study. *Lancet, 369*, (9580), 2171-2178. https://doi.org/10.1016/S0140-6736(07)61013-7

Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research, 133*, 285-296. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070

Gall, M., Nguyen, K. H., & Cutter, S. L. (2015). Integrated research on disaster risk: Is it really integrated? *International Journal of Disaster Risk Reduction, 12*, 255-267. https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2015.01.010

Gioia, G. A., Isquith, P. K., Kenworthy, L., & Barton, R. M. (2002). Profiles of everyday executive function in acquired and developmental disorders. *Child Neuropsychology, 8*(2) 121-137. https://doi.org/10.1076/chin.8.2.121.8727

Gray, D. E. (1993). Perceptions of stigma-the parents of autistic-children. *Sociology of Health & Illness, 15*(1), 102-120. https://doi.org/10.1111/1467-9566.ep11343802

Gull, M., & Kaur, N. (2023). Mental health problems among caregivers of differently-abled children: A bibliometric study. *Journal of Psychosocial Rehabilitation and Mental Health, 10*(4), 495-507. https://doi.org/10.1007/s40737-023-00339-2

Hastings, R. P., & Beck, A. (2004). Practitioner review: Stress intervention for parents of children with intellectual disabilities. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry, 45*(8), 1338-1349. https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2004.00841.x

Jia, X., Dai, T., & Guo, X. (2014). Comprehensive exploration of urban health by bibliometric analysis: 35 years and 11,299 articles. *Scientometrics, 99*, 881-894. https://doi.org/10.1007/s11192-013-1220-4

Kúld, P. B., Kef, S., & Sterkenburg, P. S. (2021). Bibliometric mapping of psychological well-being among children with a visual impairment. *British Journal of Visual Impairment, 39*(2), 131-146. https://doi.org/10.1177/0264619620915245

Kuyubaşı, S. N., Demirkıran, N. D., Kozlu, S., Öner, S. K., & Alkan, S. (2023). Global analysis of chronic osteomyelitis publications with a bibliometric approach. *Cyprus Journal of Medical Sciences, 8*, 8-12. https://doi.org/10.4274/cjms.2022.2021-234

Leydesdorff, L., & Ivanova, I. (2016). "Open innovation" and "triple helix" models of innovation: Can synergy in innovation systems be measured? *Journal of Open Innovations: Technology, Market and Complexity, 2*(1), 1-12. https://doi.org/10.1186/s40852-016-0039-7

Li, J., & Hale, A. (2016). Output distributions and topic maps of safety related journals. *Safety Science, 82*, 236-244. https://doi.org/10.1016/j.ssci.2015.09.004

Li, W., & Zhao, Y. (2015). Bibliometric analysis of global environmental assessment research in a 20-year period. *Environmental Impact Assessment Review, 50*, 158-166. https://doi.org/10.1016/j.eiar.2014.09.012

McConachie, H., Colver, A. F., Forsyth, R. J., Jarvis, S. N., & Parkinson, K. N. (2006). Participation of disabled children: How should it be characterised and measured? *Disability and Rehabilitation, 28*(18), 1157-1164. https://doi.org/10.1080/09638280500534507

Mengual-Andrés, S., Chiner, E., & Gómez-Puerta, M. (2020). Internet and people with intellectual disability: A bibliometric analysis. *Sustainability, 12*(23), 10051. https://doi.org/10.3390/su122310051

Mongeon, P., & Paul-Hus, A. (2016). The journal coverage of web of science and scopus: A comparative analysis. *Scientometrics 106*(1), 213-228. https://doi.org/10.1007/s11192-015-1765-5

Obidat, A. H. (2022). Bibliometric analysis of global scientific literature on the accessibility of an integrated e-learning model for students with disabilities. *Contemporary Educational Technology, 14*(3), 1-27. https://doi.org/10.30935/cedtech/12064

Öntürk-Akyüz, H., Alkan, S., & Senturan, L. (2024). A scientometric overview of the current status and trends of holistic nursing studies. *Holistic Nursing Practice, 38*(1), 3-13. https://doi.org/10.1097/hnp.0000000000000621

Öntürk-Akyüz, H., Dindar-Demiray, E. K., & Alkan, S. (2021). Network analysis of nursing publications in the COVID-19 era. *Journal of Clinical Medicine of Kazakhstan, 18*(4), 27-31. https://doi.org/10.23950/jcmk/11037

Ören, B., & Aydın, R. (2020). Engelli çocuğa sahip ebeveynlerde bakım veren yükü ve depresyon durumlarının incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 7*(3), 302-309. https://doi.org/10.34087/cbusbed.682392

Özmen, D., & Çetinkaya, A. (2012). Engelli çocuğa sahip ailelerin yaşadığı sorunlar. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 28*, 35-49. https://dergipark.org.tr/tr/pub/egehemsire/article/630323

Öztürk, T. E. (2023). The role of artificial intelligence in colonoscopy imaging and colonic diseases: A scientometrics analysis and visualization study. *Journal of Clinical Medicine of Kazakhstan, 20*(4), 54-59. https://doi.org/10.23950/jcmk/13539

Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics. *Journal of Documentation, 25*(4), 348-349. https://doi.org/10.1108/eb026482

Sanders, J. L., & Morgan, S. B. (1997). Family stress and adjustment as perceived by parents of children with autism or down syndrome: Implications for intervention. *Child & Family Behavior Therapy, 19*(4), 15-32. https://doi.org/10.1300/J019v19n04_02

Sharma, P., Singh, R., Tamang, M., Singh, A. K., & Singh, A. K. (2021). Journal of teaching in travel & tourism: A bibliometric analysis. *Journal of Teaching in Travel & Tourism, 21*(2), 155-176. https://doi.org/10.1080/15313220.2020.1845283

Singh, R., Sibi, P. S., Yost, E., & Mann, D. S. (2021). Tourism and disability: A bibliometric review. *Tourism Recreation Research, 48*(5), 749-765. https://doi.org/10.1080/02508281.2021.1959768

Sullivan, P. B., Lambert, B., Rose, M., Ford-Adams, M., Johnson, A., & Griffiths, P. (2000). Prevalence and severity of feeding and nutritional problems in children with neurological impairment: Oxford feeding study. *Developmental Medicine & Child Neurology, 42*(10), 674-680. https://doi.org/10.1017/s0012162200001249

Tuncay, F. Ö., Mollaoğlu, M., & Fertelli, T. K. (2015). Kronik hastalığı olan bireye bakım verenlerde bakım yükü ve sosyal destek düzeyi. *Psikiyatri/Nöroloji/Davranış Bilimleri Dergisi, 8*, 5-10. https://www.literatursempozyum.com/pdf/m_1453712649.pdf

van Eck, N. J., & Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics, 84*, 523-538. https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3

Wijesinghe, S. N. R., Mura, P., & Bouchon, F. (2019). Tourism knowledge and neocolonialism-A systematic critical review of the literature. *Current Issues in Tourism, 22*(11) 1263-1279. https://doi.org/10.1080/13683500.2017.1402871

World Health Organization. (2001). *International classification of functioning, disability and health (ICF) external icon.* WHO. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43737/9789241547321_eng.pdf

Zhao, J., Lu, Y., Wu, X., Zhou, F., Fei, F., Wu, X., Ding, X., & Wang, M. (2022). Bibliometric analysis of research themes and trends in childhood autism spectrum disorders from 2012 to 2021. *Frontiers in Public Health, 10*, 925475. https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.925475

Zupic, I., & Čater, T. (2014). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods, 18*(3), 429-472. https://doi.org/10.1177/1094428114562629

Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal of Special Education
2026, *27*(3), 579-596

Bibliometric Analysis of Publications on Parents of Children with Special Needs

Hatice Öntürk-Akyüz[1]

Esra Demir-Öztürk[2]

[1] ***Corresponding Author:*** Assist. Prof., Bitlis Eren University, Bitlis, Türkiye, E-mail: onturk65@hotmail.com
[2] Prof., Muş Alparslan University, Muş, Türkiye, E-mail: e.demir@alparslan.edu.tr

Abstract

Introduction: Children with special needs are individuals born with congenital or acquired physical, intellectual, sensory or behavioral differences. Since these children have different needs from other individuals in society, these differences affect their own lives and the lives of their families in different ways. This study aimed to reveal the future course of research on parents of children with special needs by examining the current situation and improvements in the field of special education, evaluating the scientific outputs of research on parents of children with special needs on a global scale.

Method: Articles concerning the experiences of parents of children with special needs were retrieved from the Web of Science Core Collection (WoSCC), and bibliometric analyses were conducted using VOSviewer software. The analysis was based on research articles on "parents of children with special needs" discovered between January 1, 1990 and December 31, 2023 using all WOSCC indexes. In this study, WoSCC' title, abstract, authors, nations, institutions and keywords were used to identify "parents or family." AND special needs OR special needs AND child" search terms were used.

Findings: Parents of children with special needs experience difficulties in childcare and upbringing. In this study, 1831 articles published by 5109 authors from 2001 institutions in 92 countries were examined. The universities of London, California, and Toronto were the most publishing institutions; the USA ranked first with 417 articles, followed by Canada, the UK, Australia, and Türkiye.

Discussion: Research in this field has been shaped by international collaboration and highlights issues, such as cerebral palsy, autism spectrum disorder and quality of life. Parent-focused studies go beyond the medical perspective to include psychosocial and social dimensions. Parental stress and social support are prominent themes in the literature. Interdisciplinary approaches and institutional contributions make important contributions to the field at academic and policy levels.

Keywords: Bibliometric analysis, children with special needs, parents, inclusive education, VOSviewer software.

Date Received: 06.12.2024 **Date Accepted:** 27.02.2026 **Online First:** 30.03.2026
Citation: Öntürk-Akyüz, H., & Demir-Öztürk, E. (2026). Bibliometric analysis of publications on parents of children with special needs. *Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal of Special Education, 27*(3), 579-596. https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.1597696

Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal of Special Education
2026, *27*(3), 579-596

Introduction

The term of special needs is defined as any physical or intellectual impairment that makes it harder for the affected person to engage in activities (activity limitation) or interact with others (participation restrictions). There are numerous kinds of disabilities, including those that have an impact on a person's vision, movement, memory, learning, speaking, hearing, mental health, and interpersonal interactions (Centers for Disease Control and Prevention [CDC], 2024). The World Health Organization (WHO) identifies three aspects of disability: Impairment of a person's physical, psychological, or cognitive abilities; examples include amputation of a limb, visual loss, or memory loss (a). Limitations on activity, such as trouble hearing, seeing, walking, or solving problems (b). Constraints experienced on participation in activities often part of daily life, such as working, taking part in social and recreational activities, and receiving medical care and preventative services (c) (WHO, 2024).

The above-mentioned limitations are prevalent among parents of children with special needs. Although children with special needs have the same goals as typical children, their special needs prevent them and their families from living a normal life. Every child with special needs struggles to protect their rights, such as a healthy life, a safe environment, a holistic approach to their care needs, respect and acceptance (Öntürk-Akyüz et al., 2024). They also want to have the opportunity to learn new skills and find fulfilling jobs where they can make a difference in other people's lives. Society has a responsibility, including rehabilitation services and good care, to help young people achieve real-life goals, such as making choices, building relationships, and obtaining education and employment (McConachie et al., 2006).

Caregiving for individuals with special needs is primarily the responsibility of the family. Caregiving is perceived positively or negatively by the caring parent in many ways. Although this process provides many positive emotions, such as increasing sincerity supported by love, developing close relationships, receiving social support from other people and personal satisfaction, it can also lead to emotional stress, a decrease in interpersonal relationships, disruptions in family relationships, financial difficulties and occupational problems. It also causes the caring parent to face many difficulties, such as having a negative impact on his or her life (Ören & Aydın, 2020).

Considering the difficulties experienced by parents of children with special needs and their expectations from health and other support systems, the issue of revealing the level of scientific studies on the subject and increasing scientific studies comes to mind (Öntürk-Akyüz et al., 2024; Tuncay et al., 2015). In this context, detailed analysis and visualization of publications will be possible with the bibliometric analysis. This method, which has recently been the most widely used method in scientific publication analysis, facilitates in-depth exploration of the studies on the subject (Öntürk-Akyüz et al., 2021).

Bibliometrics is "the application of mathematical and statistical methods to books and other media of communication," according to Alan Pritchard's 1969 proposal (Pritchard, 1969). The fields of information science and philology both heavily rely on bibliometrics. In addition, it exhibits significant methodological rigor and develops into a unique information science research methodology. Every year, more and more scholarly articles on bibliometrics are published worldwide. Bibliometric analyses are helpful tools for assessing academic literature quantitatively and gaining a thorough grasp of the research trends in particular fields of health care and medicine (American Holistic Nurses Association [AHNA], 2019; Bas et al., 2011; Kuyubaşı et al., 2023; Öntürk Akyüz et al., 2021; Öntürk Akyüz et al., 2024; Pritchard, 1969). Indicators of research output are provided by bibliometric analysis, which enables academics to understand the process of knowledge creation. Additionally, it highlights the most prolific and significant writers, nations, institutions, and sources, as well as frequently used keywords, social structure, intellectual structure, and field-specific knowledge domains (Alkan & Şahinoğlu, 2023; Sharma et al., 2021; Singh et al., 2021). Bibliometrics is now seen as having a strong academic connection to fundamental theories and scientific communication.

A review of the literature reveals that, despite many publications on parents of children with special needs, comprehensive bibliometric analyses on this topic remain scarce (Chiew et al., 2022; Gull & Kaur, 2023; Kúld et al., 2021; Zhao et al., 2022). Today, there are many publications on parents with children with disabilities, but no similar bibliometric analysis has been published yet. Addressing this gap, the present study investigates collaboration patterns among countries and institutions, development trends across major research areas, and the productivity of organizations and journals from a national perspective. It also identifies thematic priorities and research hotspots through author keyword analysis, considering both temporal evolution and geographical distribution. The current study provides readers with a new viewpoint and recommendations for academics and politicians for upcoming issues and policy development by demonstrating the status of studies of parents of special needs children from a national perspective.

Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal of Special Education
2026, *27*(3), 579-596

Bibliometric Methodology

Bibliometric analysis is a technique that provides a macroscopic perspective on much of the academic literature and reveals detailed data on the history of publications using quantitative methods. This method makes it possible to map the development process, current status and general characteristics of publications in the field under study from various angles (Jia et al., 2014; Li & Hale, 2016). In addition, bibliometric analysis is often used to evaluate the research strategies, performance and collaborations of researchers, journals, institutions, funders and countries (Li & Zhao, 2015). In summary, bibliometric analysis provides researchers with important opportunities to identify geographical and contextual gaps by providing comprehensive information about publications in a particular field (Gall et al., 2015).

Method

Research Model

This study uses a bibliometric analysis method and is a descriptive study based on the literature. Data were standardized, analyzed and visualized using Microsoft Excel 2019 (Microsoft Corporation, Redmond, WA, USA) and VOSviewer version 1.6.19 (Leiden University, Leiden, The Netherlands) (van Eck & Waltman, 2010).

Screening Process

In this study, co-authorship and co-occurrence metrics were used to graphically examine collaboration, while VOSviewer was used to present the findings of the bibliometric analysis. In addition, the impact factor (IF) for each journal was calculated according to the 2022 Journal Citation Reports (JCR). Within the scope of this study, an online search was conducted from Clarivate Analytics' Web of Science Core Collection (WoSCC) (http://www.webofknowledge.com). The presented data on special needs were collected from WoSCC between 1990 and June 01, 2023.

In this study, the WoSCC database was utilized. The main reason for this choice is that WoSCC provides high-quality, standardized and structured citation data for bibliometric analysis. In addition, WoSCC includes leading indexes, such as Science Citation Index Expanded (SCI-E), Social Sciences Citation Index (SSCI) and Arts & Humanities Citation Index (A&HCI), and covers interdisciplinary, high-impact journals. WoSCC is fully compatible with bibliometric software (e.g., VOSviewer, Bibliometrix R, and CiteSpace), providing a technical. WoSCC provides a technical advantage in terms of scientific mapping and citation network analysis thanks to its full compatibility with bibliometric software (e.g., VOSviewer, Bibliometrix R, CiteSpace) (Zupic & Čater, 2014).

Although other bibliographic databases, such as Scopus, PubMed or ERIC, provide valuable alternatives with their broad coverage, WoSCC provides a more suitable structure, especially in terms of detailed citation relationships and data integrity, which bibliometric studies need. Mongeon and Paul-Hus (2016) found that Scopus provides a broader range of journal coverage, but WoS data has fewer duplicates and produces more reliable results in bibliometric analyses. In addition, databases focused on specific fields, such as PubMed and ERIC, often provide limited citation information and limit their coverage to specific disciplines (Leydesdorff & Ivanova, 2016). Thus, only the WoSCC database was preferred in this study to obtain more holistic and comparable results.

Inclusion and Exclusion Criteria

Search results were filtered by document type. The WoSCC bibliographic citation database includes various types of publications, but only original articles were considered in the present analysis. Non-article review articles, book reviews, book chapters, etc. were all excluded from the list of document types. Important data attributes extracted included document titles, publication dates, journal name, references, author(s) name(s), keywords, institutions and countries. The WoSCC database is the data information source, including the number of citations and h-indexes. All languages were used as search languages.

Data Collection and Analysis

In the analysis, only articles in journals published in the English language were considered, as suggested by Wijesinghe et al. (2019). We also followed the bibliometric recommendations made by Donthu et al. (2021). The "full record and cited reference" feature of the database was used to obtain all bibliometric records of the the literature retrieved. Due to the inherent errors in WoSCC, bibliometric records need to be normalized before use. Before conducting a formal review, the data were verified and integrated. The names of authors and institutions with significant publication volumes were manually reviewed to verify that the information came from the same author or institution. This verification will prevent incorrect calculations for different names for the same author or institution. After reviewing frequently used terms, synonyms were included. A thesaurus_terms.txt file was created to reduce duplication.

Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal of Special Education
2026, *27*(3), 579-596

Findings

The findings of this study, which was conducted to evaluate the global scientific outputs of research on parents of children with special needs and to reveal the future course of research on parents of these children by examining the current situation and developments in this field, were examined in detail, and the data were visualized and presented.

According to this, results were analyzed using a comprehensive dataset that included 2109 publications taken from the WoSCC. A total of 1831 of them were articles. Total record count of 1831, the data presented in the distribution of publications across several Web of Science indices. The Social Sciences Citation Index (SSCI), which made up 1173 publications overall and roughly 64.06% of the total, was one of these indices. Six hundred seventy-three publications made up the Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED), or around 36.76%. In addition, 415 papers were included in the Emerging Sources Citation Index (ESCI), which made up about 22.67% of the dataset. The remaining indices, which ranged in contribution to the dataset from 0.22% to 1.37%, were the Book Citation Index - Social Sciences & Humanities (BKCI-SSH), Conference Proceedings Citation Index-Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH), Arts & Humanities Citation Index (A&HCI), Conference Proceedings Citation Index-Science (CPCI-S), and Book Citation Index-Science (BKCI-S).

Open access articles made up a sizeable component of the dataset; 599 publications (32.71%) were classified as "All Open Access." With 279 publications (15.24%) classified as "Gold," 72 publications (3.93%) as "Gold-Hybrid," 83 publications (4.53%) as "Free to Read," 241 publications (13.16%) as "Green Published," 114 publications (6.23%) as "Green Accepted," and 136 publications (7.43%) as "Green Submitted," the research corpus employs a variety of open access publishing models.

The data presented showed the distribution of citation themes within the Meso category. With 882 articles or approximately 48.17% of the total, Autism and Developmental Disorders had the largest percentage among these topics. It was followed by Gait and Posture with 117 publications or about 6.39%. One hundred and one publications or 5.52% were produced in psychology and psychiatry. Dentistry and oral medicine accounted for 2.46% of the total with 45 publications, while palliative care accounted for 94 publications or 5.13%. Human geography accounted for 31 publications or 1.69% and obstetrics and gynaecology 33 publications or 1.80%. Twenty-six articles or 1.42% were provided by language and linguistics, while 25 publications, or 1.37% were produced by education and educational research. Finally, 21 publications, or 1.15% of the total publications in this field, were related to gender and sexuality studies.

The information presented showed how research papers were distributed among different study fields, with rehabilitation coming out as the most prevalent field with 336 publications or about 18.35% of the total. Pediatrics came in second place with 1387 publications, closely followed by education and educational research (12.62%) and psychology (314 publications, 17.15%). Social sciences (other topics) (7.76%), public, environmental, and occupational health (8.96%), and social work (6.50%) were also highly represented. The other top research fields were psychiatry, general internal medicine, and neurosciences & neurology, with 116 (6.34%), 91 (4.97%), and 90 (4.92%) articles each.

Figure 1 shows the flowchart that systematically illustrates the steps for the bibliometric analysis of the parent-themed literature on children with special needs. The WoS core collection was used as the data source, and 2109 records were obtained with the keywords “parent,” ‘family’ and “child with special needs” within the scope of the study covering the years 1990-2023. In the filtering process applied, only articles were selected and irrelevant content was excluded from the analysis. As a result of this process, bibliometric analysis was performed on 1831 articles. The flowchart used in the study summarizes the main analysis steps in detail, starting from data collection and cleaning processes, keyword matches, citation analysis, geographical distribution and institutional collaborations, thus ensuring the methodological transparency of the bibliometric method.

Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal of Special Education
2026, *27*(3), 579-596

Figure 1

Flowchart of Bibliometric Analysis

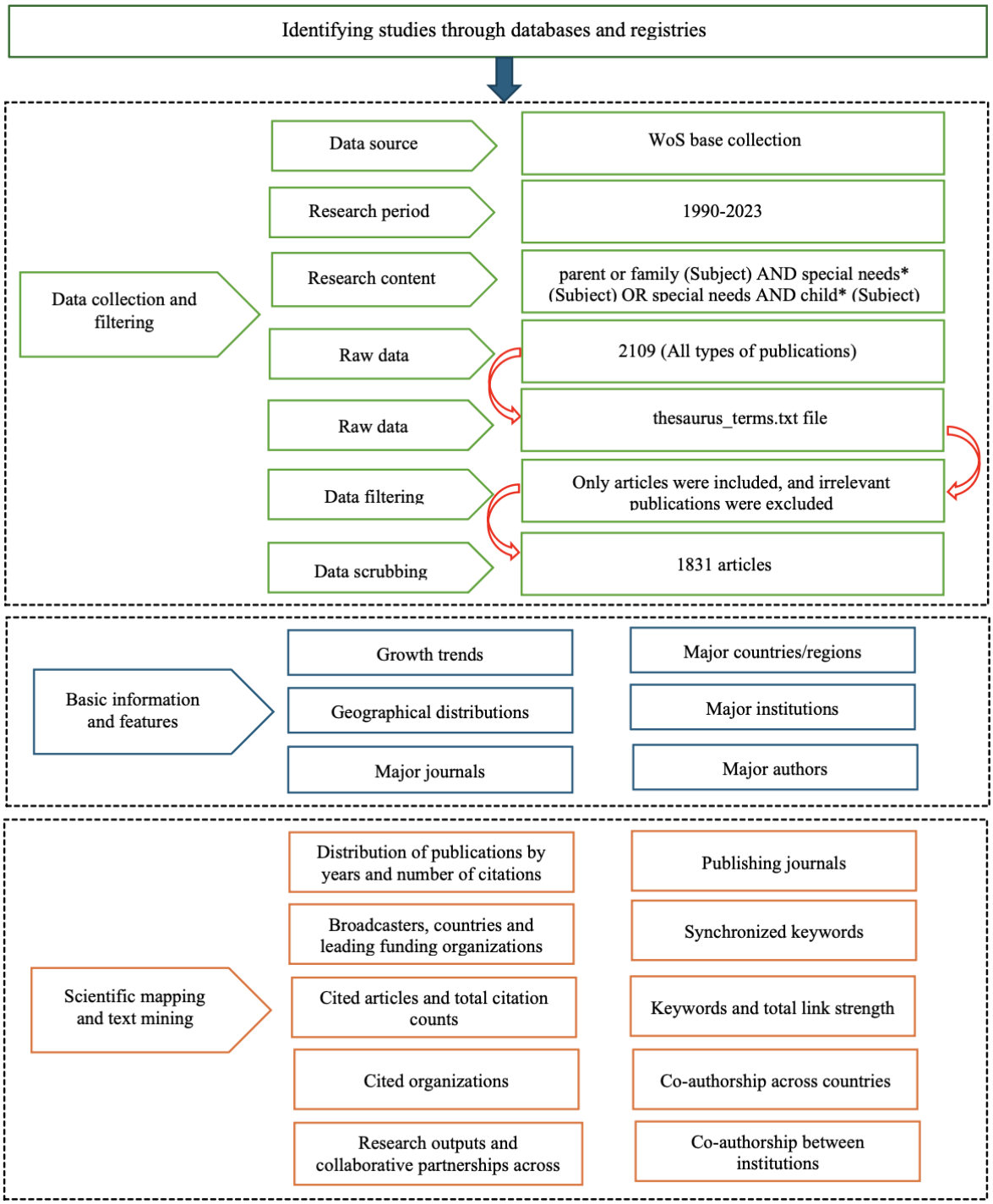

Figure 2 shows the distribution of publications in the literature on children with special needs and their parents by year and the number of citations. Among the 1831 articles analyzed, it was observed that research in this field first started in the 1970s. There has been a significant increase in the number of publications, especially since the 2000s. The highest number of publications was reached in 2020, with 110 articles published this year; the highest number of citations was in 2021. A total of 34941 citations were recorded, of which 33077 were classified as self-citations. The average number of citations per article was calculated as 19.08. However, the partial decrease in publications observed in 2023 is thought to be because the database has not yet been updated. These findings reveal that the relevant field of study has matured with increased scientific interest over the years. This increase in publication trends shows that family and parent-oriented perspectives are gaining more importance in disability studies. In addition, it is understood that the care processes of children with special needs are not only an individual issue, but also a phenomenon that includes social and structural dimensions.

Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal of Special Education
2026, *27*(3), 579-596

Figure 2

The Distribution and Citation Numbers of Publications Over the Years

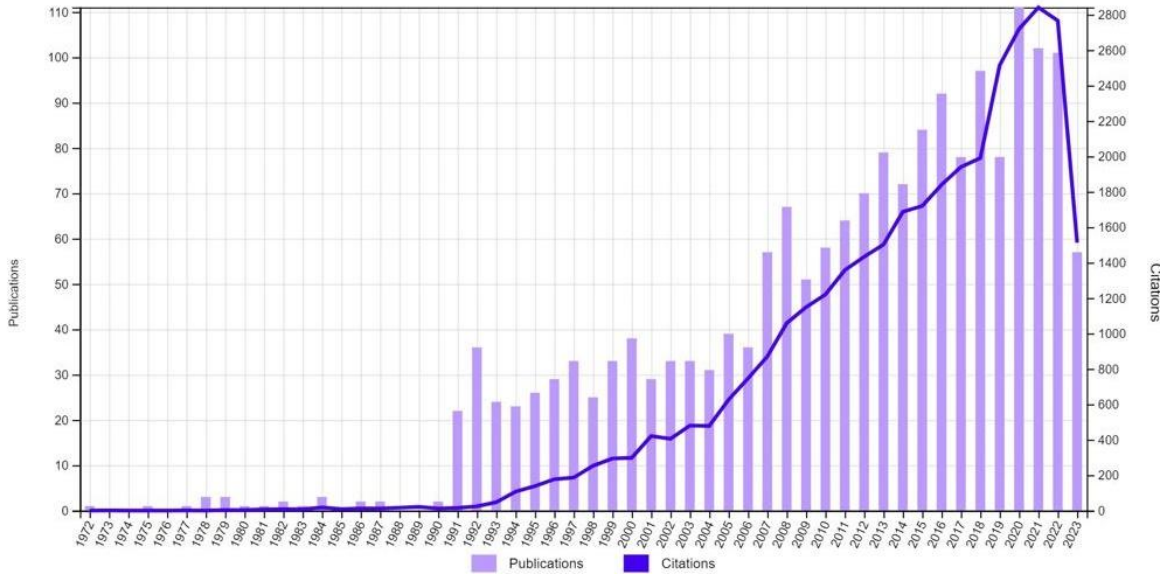

Top Publishing Affiliations, Countries, and Main Financing Organizations

The research-related articles included in the dataset under examination were written by a total of 5109 authors who were connected to 2001 different affiliations in 92 different countries. The University of London (United Kingdom), with 45 articles (representing 2.46% of the total), the University of California System (United States), and the University of Toronto (Canada), which were tied with 32 articles each (representing 1.75% each), rounded out the top 10 affiliations by the number of articles. University College London (UK) and Udice French Research Universities (France) followed closely, each producing 29 papers (1.58%). The University of Oxford (United Kingdom) took the top spot with 22 papers (1.20%), followed by the Universities of Gothenburg (Sweden) and York (United Kingdom) each with 20 articles (1.09%). Newcastle University (United Kingdom) and McMaster University (Canada) published 19 articles (1.04% each) among them.

The United States (US) contributed 417 articles to the dataset during the given time period (22.77% of the total), followed by England with 315 publications (17.20%). Australia contributed 108 articles (5.70%), Türkiye 76 publications (4.11%), while Canada 139 publications (7.59%). Sweden had 66 publications (3.61%), whereas Germany had 72 publications (3.93%). The Netherlands contributed 47 articles (2.57%), while Brazil and France produced 50 publications or 2.73% apiece. It is important that Türkiye ranks fourth in this ranking.

The leading financing organizations came from various countries and were crucial in assisting with research initiatives. With 70 research records funded, or 3.82% of the total, the US Department of Health and Human Services (US-DHHS), which is located in the US, took the lead. A substantial contribution was made by the National Institutes of Health (NIH) in the US, which provided support for 55 research records (3.00%). The Economic and Social Study Council (ESRC), likewise based in the United Kingdom, funded 23 study records (1.26%), while the UKRI (United Kingdom Research and Innovation) financed 31 research papers (1.69%).

This distribution reveals that academic institutions and funders in North America and Western Europe predominantly shape research on children with special needs and their parents. This situation emphasizes that knowledge production on the subject is not evenly distributed globally and the importance of increasing research contributions, especially from developing countries. The fact that Türkiye is among the top five contributing countries in this field shows that interest in this topic is increasing locally and the potential for regional contributions is rising.

Highly Cited Articles and A Summary of the Leading Journals in This Field

The highly cited studies in Table 1 reveal that the literature on children with special needs adopts a multidimensional perspective based not only on clinical findings but also on parental experiences, psychosocial burdens and social impacts. Dickinson et al.'s (2007) study evaluates the quality of life of children with cerebral palsy based on subjective well-being, while Sullivan et al. (2000) emphasize the physical burden of caregivers in the context of feeding difficulties. Sanders and Morgan (1997) and Hastings and Beck (2004) highlight the psychosocial situation of families by analyzing parental stress and the need for intervention, while Gray (1993) brings the social dimension of the disability experience to the agenda by examining the stigmatization processes

experienced by families of children with autism spectrum disorder. These studies provide important theoretical frameworks for understanding the effects of children's developmental needs on the family and show that the parental perspective is central to the literature. As a result, the table in question is not only limited to providing an assessment of the number of citations, but also clearly reveals the theoretical trends of the field and the needs for family-oriented social policy and intervention.

Table 1

Highly Cited Articles

Title	Authors	Source title	Publication year	Total citations	Average per year	DOI
Self-reported quality of life of 8-12-year-old children with cerebral palsy: a cross-sectional European study	Dickinson et al.	Lancet	2007	307	18.06	10.1016/S0140-6736(07)61013-7
Prevalence and severity of feeding and nutritional problems in children with neurological impairment: Oxford Feeding Study	Sullivan et al.	Developmental Medicine And Child Neurology	2000	302	12.58	10.1017/S0012162200001249
Profiles of everyday executive function in acquired and developmental disorders	Gioia et al.	Child Neuropsychology	2002	299	13.59	10.1076/chin.8.2.121.8727
The Contribution of Executive Skills to Reading Comprehension	Sesma et al.	Child Neuropsychology	2009	295	19.67	10.1080/09297040802220029
Differences in preferences for neonatal outcomes among health care professionals, parents, and adolescents	Saigal et al	JAMA-Journal of the American Medical Association	1999	251	10.04	10.1001/jama.281.21.1991
DSM-IV disorders in children with borderline to moderate intellectual disability. I: Prevalence and impact	Dekker & Koot	Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry	2003	248	11.81	10.1097/01.CHI.0000046892.27264.1A
Family stress and adjustment as perceived by parents of children with autism or Down syndrome: Implications for intervention	Sanders & Morgan	Child & Family Behavior Therapy	1997	216	8	10.1300/J019v19n04_02
Feeding dysfunction is associated with poor growth and health status in children with cerebral palsy	Fung et al.	Journal of the American Dietetic Association	2002	211	9.59	10.1016/S0002-8223(02)90084-2
Parenting styles and adolescents' achievement strategies	Aunola et al.	Journal of Adolescence	2000	201	8.38	10.1006/jado.2000.0308

Table 1 *(continued)*

Title	Authors	Source title	Publication year	Total citations	Average per year	DOI
Practitioner review: Stress intervention for parents of children with intellectual disabilities	Hastings & Beck	Journal of Child Psychology and Psychiatry	2004	194	9.7	10.1111/j.1469-7610.2004.00357.x
Perceptions of stigma-the parents of autistic-children	Gray	Sociology of Health & Illness	1993	193	6.23	10.1111/1467-9566.ep11343802
Parents' concerns about children's development: Prescreening technique or screening test?	Glascoe	Pediatrics	1997	189	7	10.1542/peds.99.4.522
Defining the caregiving system: Toward a theory of caregiving	Solomon & George	Infant Mental Health Journal	1996	179	6.39	10.1002/(SICI)1097-0355(199623)17:3<183::AID-IMHJ1>3.0.CO;2-Q
Educational achievement, employment and living situation in long-term young adult survivors of childhood cancer in the Netherlands	Langeveld et al	Psycho-Oncology	2003	174	8.29	10.1002/pon.628
Parents' perceptions of caregiving: Development and validation of a measure of processes	King et al	Developmental Medicine and Child Neurology	1996	168	6	10.1111/j.1469-8749.1996.tb15110.x

The data in Table 2 reveal the thematic diversity and interdisciplinary approaches in the journals in which literature on children with special needs and their parents are published. While journals, such as Disability & Society and Child Care Health and Development, address disability from social, cultural and care-oriented perspectives, studies in high impact factor journals, such as Developmental Medicine and Child Neurology or IJERPH, reflect interest in the clinical, environmental and public health dimensions of this field. When both the impact factors and the number of publications in journals are examined, it is evident that the field of research is becoming not only a medical issue, but also a multifaceted area of inquiry that includes family structure, parental well-being, care services and social inequalities. Moreover, this diversity is an important finding as it shows that the parental perspective is becoming increasingly central to research and that interdisciplinary studies are establishing a closer relationship with social policy, education, mental health and care models.

Table 2

Top Publishing Journals

Journal name	Record count (*n*, %)	Journal impact factor ™ 2022	Journal impact factor ™ five-year
Disability Society	71 (3.88)	2.4	2.7
Child Care Health and Development	59 (3.22)	1.9	2.9
Disability and Rehabilitation	24 (1.13)	2.2	2.5
Developmental Medicine and Child Neurology	16 (.87)	3.8	4.7
Research in Developmental Disabilities	16 (.87)	3.1	3.4
International Journal of Environmental Research and Public Health	15 (.82)	4.61	4.80
Journal of Paediatrics and Child Health	15 (.82)	1.7	2
Children and Youth Services Review	14 (.77)	3.3	3.3
Health Social Care in the Community	14 (.77)	2.4	2.9
Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities	14 (.77)	2.4	2.7

Keyword Analysis

The authors of the article used 3619 keywords, with 179 appearing at least five times. To illustrate the most frequently used terms in this study, a bibliometric analysis was performed using the "VOSviewer" program. Figure 2 illustrates the distribution of the main keywords of these publications.

Figure 3

Keyword Analysis

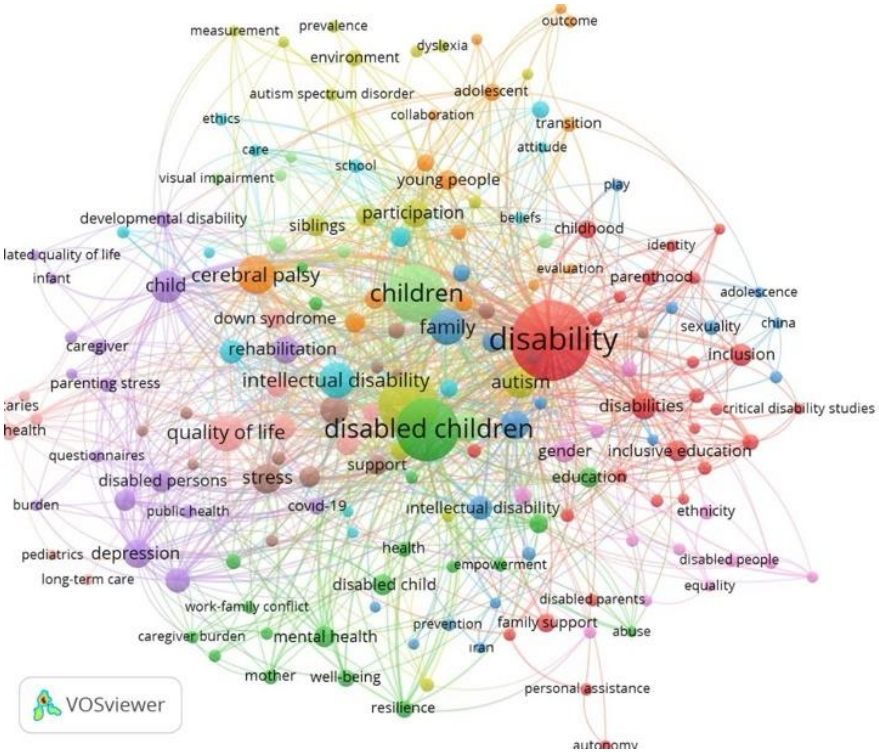

Examining the keywords in the articles revealed the most frequently used terms and the overall link strength ratios associated with them. As shown in Table 3, in particular, "special needs" was the most frequently mentioned term, occurring 247 times and showing a total link strength of 420. "Children with Special Needs" (155 mentions, total link strength 240), "parents" (142 mentions, total link strength 285) and "children" (129 mentions, total link strength 255) were also highly prominent terms. The network map in Figure 3 reveals the theoretical trends and conceptual priorities in the literature at three levels:

1. The Clinical-Disability Paradigm: The frequent use of medical/clinically based terms, such as "cerebral palsy," "intellectual disability," "autism spectrum disorder," and "visual impairment," indicates that the biomedical paradigm is still strong in disability studies.

Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal of Special Education
2026, *27*(3), 579-596

2. Family and Psychosocial Approach: Concepts, such as "parenting stress," "caregiver," 'resilience,' "mental health," and "family support," indicate that the experience of disability is individual-centered, and addressed in the context of the family and from a psychosocial perspective. This forms the theoretical basis for studies focusing on parents of children with special needs.
3. Social Inclusion and Critical Disability Studies: The presence of concepts, such as "inclusive education," "gender," "ethnicity," "critical disability studies," 'sexuality,' and "equality" reflects the inclusion of critical social science perspectives that have come to the fore in the field of disability in recent years. This study supports political openings regarding individual and structural inequalities.

When the relationships between the keyword clusters are evaluated, it is understood that the concept of "Autism" takes place in a multidisciplinary structure with strong connections to the themes of clinical, educational and social inclusion. The simultaneous interaction of "mental health" and "family support" with psychological and social clusters shows that family dynamics have a central importance in research. The association of the concept of "inclusive education" with other terms, such as "parenting," 'stress' and "evaluation," reveals that the effects of inclusive education policies on parental experience constitute an important area of research. In addition, the co-occurrence of concepts, such as "parenting stress," "care burden" and "mental health," emphasizes the need to restructure parental support programs to include both psychological and social dimensions. The presence of crisis themes, such as "COVID-19," reveals that the vulnerability of families with children with special needs has increased and that there is an urgent need to develop policies to increase resilience for these groups.

Table 3

Most Occurring Keywords of the Articles and Total Link Strength

Keyword	Number of occurrences	Total link strength
Disability	247	420
Disabled children	155	240
Parents	142	285
Children	129	255
Cerebral palsy	58	99
Quality of life	54	117
Family	50	100
Intellectual disability	49	90
Child	40	83
Autism	39	76
Stress	34	73
Parenting	33	74
Mothers	32	62
Children with disabilities	31	35
Depression	31	74
Participation	30	60
Rehabilitation	30	50
Disabilities	27	51
Qualitative research	25	42
Caregivers	24	58
Intellectual disability	23	40
Caregiving	22	31
Families	20	36
Disabled persons	19	29
Gender	19	42

Co-authorship Analysis

In the "Vosviewer" investigation into co-authorship among countries, a minimum document threshold of 5 was set, with 48 of the 92 countries matching this condition. Figure 3 depicts a graphic depiction of inter-country co-authorship analysis. According to the report, the following nations have the highest research output and collaboration strength: The US topped the ranking with 369 documents, 10338 citations, and a total link strength

of 81. England came close behind, with 298 documents, 7781 citations, and a total link strength of 113. Canada came in third place with 130 papers, 3907 citations, and a total link strength of 46, while Australia was fourth with 102 documents, 1778 citations, and a total link strength of 38. Türkiye finished fifth, with 74 documents, 470 citations, and a total link strength of 14. The US received the most citations (n = 10338).

Figure 4

Inter-Country Co-Authorship Analysis

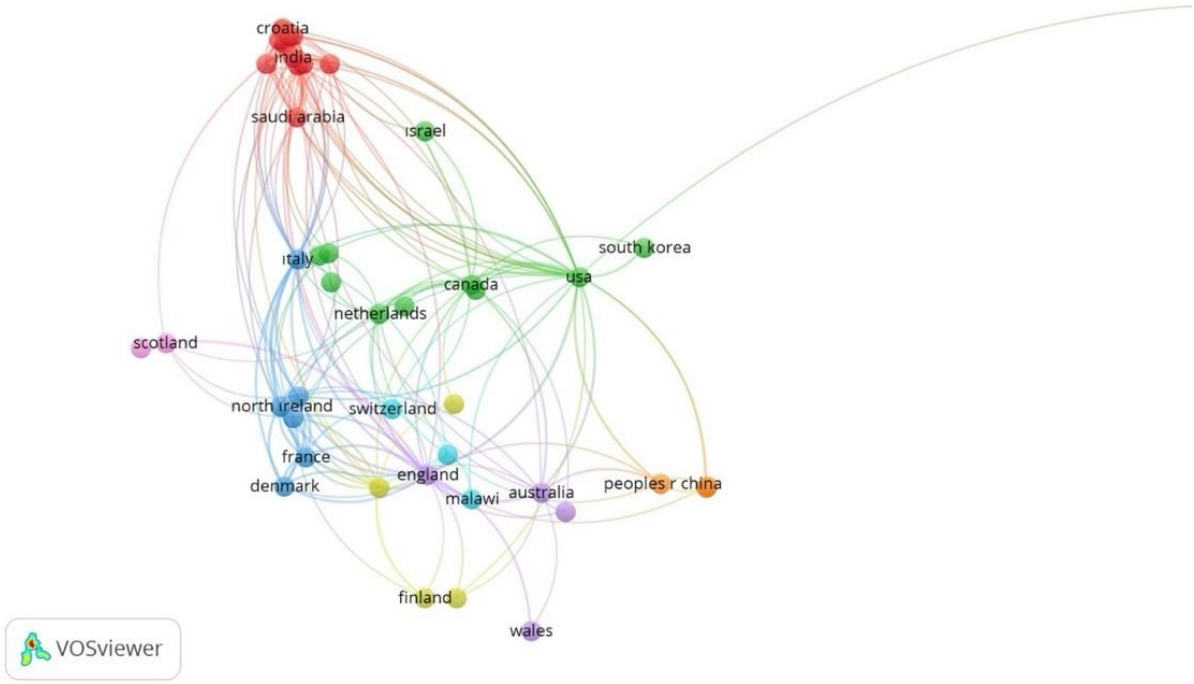

The network map in Figure 4 reveals the theoretical trends and conceptual priorities in the literature at three levels. These are:

1. Geographical focus of knowledge production: The map shows that research production is largely focused on North America, Western Europe and Australia. This shows that the literature on children with special needs is shaped by welfare state policies, developed health systems and social service infrastructures.
2. Global inclusiveness of the parent perspective: The high link strength of the UK, Canada and Australia suggests that parental experiences are examined within cultural, societal and systemic frameworks, not just individual, and similar conceptual models are shared in these countries.
3. Inequalities in scientific impact: Although Türkiye ranks among the top in the number of publications, it is notable for its low number of citations and limited link strength. This suggests that visibility, language and collaboration networks may remain limited in integration into the global literature.

Co-authorship analyses between countries reveal that research on children with special needs and their parents is largely focused on collaborations based in North America, Western Europe and Australia. This shows that international collaborations play a critical role in academic productivity and in developing intervention models and shaping social policy practices. For countries like Türkiye, which contribute to research processes but have limited connections in terms of academic networks, developing stronger partnerships with high-impact research centers would allow for both the strengthening of national research potential and integration into the global knowledge system. Beyond visualizing the geographical distribution of scientific production, such an analysis provides a solid basis for strategic collaborations and policy initiatives to address inequalities in research.

Table 4 summarizes the research outputs and collaborative partnerships among the top publishing countries. In terms of research outputs, the United States leads in terms of the number of publications and citations, while the United Kingdom is characterized by its high activity in international collaborative networks. Countries, such as Canada, Germany, Sweden and Australia, also have a strong profile, regarding the quantity and impact of publications. Türkiye, on the other hand, is among the top five countries in terms of publication production but shows limited interaction due to low citation rates and weak international connectivity. This analysis reveals that scientific knowledge production is shaped by individual academic efforts and through robust collaborative networks and institutional research support. The results emphasize that countries operating at the national level

can achieve higher scientific visibility and contribute more effectively to global policy-making if they can strengthen their international collaborations.

Table 4

The Research Output and Cooperation Partnerships that Exist Between Top Publishing Countries

Country	Number of documents	Number of citations	Total link strength
The United States	369	10338	81
England	298	7781	113
Canada	130	3907	46
Australia	102	1778	38
Türkiye	74	470	14
Germany	67	1539	53
Sweden	61	1613	55
Brazil	50	264	6
France	49	1309	49
Netherlands	46	1700	14
Norway	40	701	9
Italy	40	1105	56
Iran	39	127	18
India	36	223	20
Russia	29	5	0
Peoples Republic of China	28	360	15
Poland	28	74	14
Scotland	27	409	14
South Africa	27	257	5
Spain	25	396	5
Wales	23	758	5
Ireland	23	882	50
North Ireland	22	941	54
Taiwan	21	276	5
Saudi Arabia	19	95	21

In the “Vosviewer” investigation of co-authorship across organizations, a minimum document threshold of 5 was established, with 101 of the 2001 organizations fulfilling. Figure 4 illustrates a graphical representation of inter-organizational co-authorship analysis. Several universities were compared in the dataset in terms of the number of publications created and the equivalent number of citations received. McMaster University and Queen's University Belfast both displayed 13 documents, with McMaster having the most citations (1179) and Queen's University Belfast having 872. Oxford University stood out with more documents (18) and 782 citations. Grenoble University and University Klinikum Schleswig-Holstein, for example, both had six documents and 755 citations.

When the network map in Figure 5 is examined, institutions, such as McMaster University and Queen's University Belfast, stand out with both high publication numbers and strong citations, while Oxford University stands out as one of the institutions most prolific contributors. Their central positioning within the network suggests that individual institutional productivity and intensive collaborations are key drivers in scientific impact.

Collaborations at the institutional level reveal the interdisciplinary nature of the literature and the dependence on a multicenter research production model. Highly cited institutions, especially McMaster University, are decisive actors in this network with their publication volumes and with their capacity to establish effective partnerships. The fact that no Turkish institution is visible in this structure indicates that more effort should be made in international academic collaborations.

This network map serves as a guide for researchers to develop strategic roadmaps to identify potential collaboration centers, strengthen interdisciplinary connections and increase the impact potential of publications. At the theoretical level, dominant collaboration centers within the network exert hegemonic influence not only over knowledge production but also its circulation and direction. This situation reveals the structural impact of

Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal of Special Education
2026, *27*(3), 579-596

global knowledge centers in the studies on individuals with special needs and their families. It underscores the need to develop more balanced collaboration approaches to mitigate academic disparities. Table 5 displays the most often referenced organizations.

Figure 5

The Inter-Organizational Co-Authorship Analysis

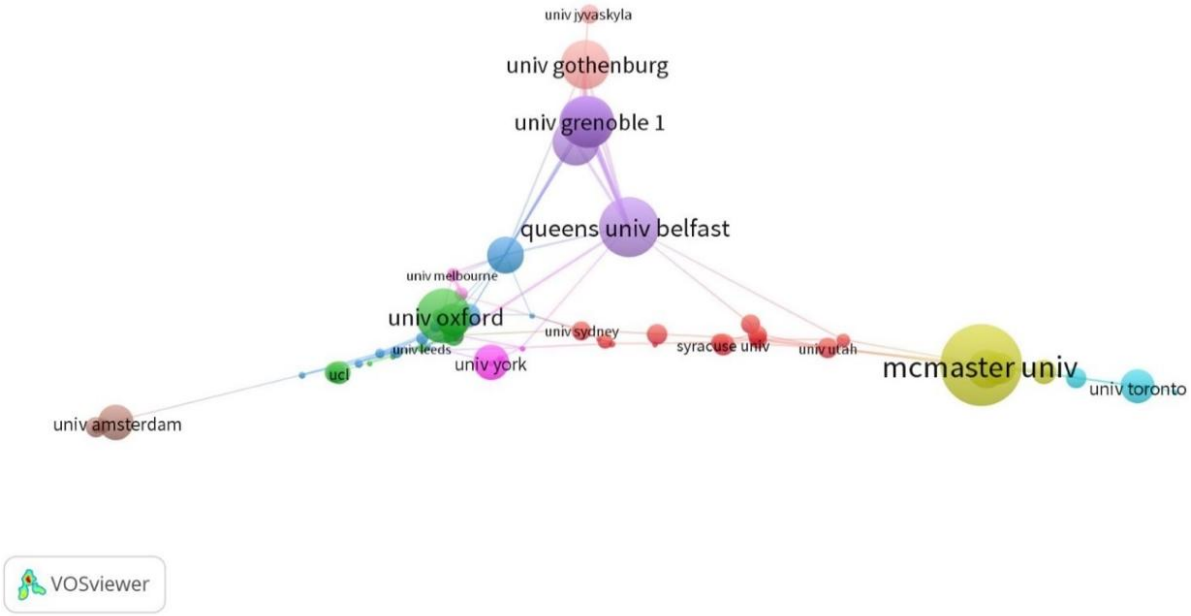

The data presented in Table 5 reveal that academic studies on children with special needs and their parents are focused on certain universities and the theoretical and practical contributions of these institutions in the field. McMaster University and Queen's University Belfast, with their high number of publications and citation rates, are at the forefront of this literature and make significant contributions to the academic development of the field. This reveals that multidimensional issues, such as parental experience, care burden and psychosocial impacts, are addressed especially in interdisciplinary centers. On the other hand, from a practical perspective, international collaborations with these institutions can offer strategic opportunities in terms of both increasing academic visibility and developing family-focused intervention methods and support models.

Table 5

Highly Cited Organizations

Organization	Number of documents	Number of citations
McMaster University	13	1179
Queens University Belfast	13	872
Oxford University	18	782
Grenoble University	6	755
University Klinikum Schleswig-Holstein	6	755
The University of Toulouse	5	721
The University of Gothenburg	13	708
The University of Newcastle	12	666
Enable Ireland	5	649
The University of North Carolina	8	556
Newcastle University	12	534
The University of York	17	508
The University of Amsterdam	9	507
The University of Toronto	21	501
Manchester Metropolitan University	13	466

Looking at the findings of the study in general, it was determined that 2109 publications from the WoSCC database were analyzed and 1831 were articles. It was determined that the first article was published in the 1970s, the number of publications reached its highest level in 2020, and the highest number of citations occurred in 2021. The rate of open access publications was 32.71% and it was seen that open access policies play an important role in increasing access to knowledge in the field. In addition, the fact that the most cited university is McMaster

University indicates that this institution has a guiding influence on the field. The articles analyzed were written by 5109 authors from 92 countries, belonging to a total of 2001 different institutions, with the University of London, the University of California and the University of Toronto among the most prolific contributors. In terms of countries, the United States is the leader in both productivity and influence, with 417 publications.

When the network maps and keyword analyses are analyzed, it is observed that concepts, such as “special needs,” “children with special needs,” ‘parents’ and “mental health,” come to the forefront with high connection strength and research is generally focused on the axis of clinical-disability, family and psycho-social inclusion. It is understood that inter-institutional and inter-country cooperation networks are focused on clusters centered in North America and Western Europe. On the other hand, it is noteworthy that developing countries, such as Türkiye remain more limited regarding visibility.

In terms of disciplinary distribution, the field with the highest number of publications is Rehabilitation with 336 articles; this shows that applied health and care services have a priority in research. Rehabilitation is followed by Pediatrics (1387 publications), Education, Psychology and Social Services. When keyword clusters and citation network data are evaluated together, it is understood that themes, such as parental stress, care burden, mental health and social support, are central to the literature in both theoretical and practical terms. It is also emphasized that crisis periods, such as COVID-19 are also addressed in the studies and that families of children with special needs become more vulnerable in such crisis moments. As a result, the study provides descriptive data and makes a multifaceted contribution to the literature by revealing theoretical trends in the field, networks of scientific cooperation, influential centers in policy processes, and future research opportunities.

Discussion

A literature review revealed some similar bibliometric studies on special needs (Mengual-Andrés et al., 2020; Obidat, 2022; Singh et al., 2021). However, none of these studies were conducted on parents with children with special needs. It is seen that this study is the first study on this subject. Caregiving has been described as a multidimensional experience perceived by caregivers, not limited to one type of assistance but includes physical, emotional, and material support. In other words, caregiving is a holistic approach (Öntürk Akyüz et al., 2024; Ören & Aydın, 2020). Care burden is one of the most important problems for those who care for individuals needing care (parents, nurses, and special education staff). The elderly, the disabled, those with chronic illnesses, and those with disabilities who need care, whether they are family members or individuals who have to care for another person, experience difficulties, feel under pressure, get stressed, experience depression and anxiety, and have difficulties in providing care. Care burden causes many negative outcomes for the caregiver (Ören & Aydın, 2020; Özmen & Çetinkaya, 2012; Tuncay et al., 2015). The caregiver experiences negative outcomes, such as postponement of their own needs due to the care burden, reducing their social relationships, and deteriorating physical health. For this reason, approaches to reducing the burden of care are very important for maintaining the well-being of the patient and the caregiver.

To alleviate the burden of the caregiver, new strategies should be developed, new tools should be produced, guides should be created to relieve the caregiver, and facilitating care methods should be implemented. Various scientific studies are needed for this. Within the scope of this study, while presenting the studies carried out on the care of disabled children in need of care, it was also determined which type of work is needed. It is thought that especially experimental studies might be guiding in terms of care (Özmen & Çetinkaya, 2012; Tuncay et al., 2015).

To increase the effectiveness of bibliometric research, this kind of study includes details on programs, devices, or other instruments that can be employed by researchers. It encourages the growth of bibliometric research since it may be built using a wide range of methods for bibliometric evaluation and mapping in any chosen topic of study and can be applied to any discipline or science. We used co-authorship and co-occurrence measures in our bibliometric study to investigate collaboration patterns among scholars. We used the VOSviewer application, a useful tool for displaying study findings and viewing and interpreting bibliometric data.

The influence of a journal and the impact of its articles typically have a close relationship (Callaham et al., 2002). In this study, based on the 2022 Journal Citation Reports (JCR), we estimated the impact factor (IF) for each journal. The top publishing journals, as well as their record counts and Journal Impact Factors for 2022 and the previous five years, were given. The top of the list was "Disability Society," which produced 71 articles (3.88% of the dataset) and had an IF of 2.4 for 2022 and 2.7 for the previous five years. "Child Care Health and Development" came in second with 59 articles (3.22%) with an IF of 1.9 for 2022 and 2.9 for the previous five years. The journal "Disability and Rehabilitation" published 24 articles (1.13%) with IFs of 2.2 (2022) and 2.5 (Five Year). "Developmental Medicine and Child Neurology" and "Research in Developmental Disabilities" both had 16 articles (0.87%) with IFs of 3.8, 3.1 (2022) and 4.7, 3.4 (Five Year). Finally, the "International Journal of Environmental Research and Public Health" included 15 articles (0.82%) with an IF of 4.61 (2022) and 4.80 (Five-Year). These metrics provided a concise overview of the journals' significance in the research landscape at the

time. In addition, wider readerships of multidisciplinary periodicals are more advantageous for interdisciplinary collaboration.

The SSCI emerged as a significant contributor to the dataset, with 1173 publications accounting for approximately 64.06%. This indicates that the dataset contains a significant number of research articles in the social sciences domain. SCI-EXPANDED came next, with 673 publications accounting for approximately 36.76% of the dataset. This index represents a broader range of scientific disciplines, indicating that the research topics covered are diverse. Furthermore, 415 articles were indexed in the Emerging Sources Citation Index (ESCI), accounting for approximately 22.67% of the total dataset. ESCI is well-known for assisting journals on the verge of gaining recognition and citation impact. The inclusion of ESCI articles in the dataset indicates a mix of established and emerging research sources. This discovery also highlights the participation of other indices, albeit with smaller contributions ranging from 0.22% to 1.37%. These indices cover a wide range of fields, including social sciences, humanities, and sciences, demonstrating the dataset's multidisciplinary nature. To summarize, this discovery sheds light on the dataset's composition by detailing its distribution across various Web of Science indices. It provides useful insights into the wide range of research fields and subjects covered by the analyzed publications. It also emphasizes the importance of social sciences and sciences within the dataset, as well as the inclusion of emerging sources and interdisciplinary research, emphasizing the dataset's richness and variety.

In the analyzes conducted within the scope of this study also highlighted the most important top publishing affiliations, countries, and primary financing organizations. For example, the dataset included 5109 authors from 2001 different institutions spread across 92 countries. On the international stage, the US dominated with 417 articles and England ranked second with 315 publications. Australia, Türkiye, and Canada also contributed significantly, with 108, 76, and 139 publications, respectively. Sweden, Germany, the Netherlands, Brazil, and France dataset’s is understood to contribute to global research diversity.

In terms of research funding, prominent organizations were critical. The US Department of Health and Human Services (US-DHHS) and the National Institutes of Health (US-NIH) were significant contributors, funding many research records. Furthermore, the Economic and Social Research Council (ESRC) and UKRI (United Kingdom Research and Innovation) was determined to provide critical funding for several research papers.

Keyword analysis is an important part of bibliographic studies because it allows researchers to uncover and distill critical information from large datasets, such as identifying central research themes, tracking evolving trends, and improving information retrieval. Researchers can gain insights into the primary focus of a body of literature, discover interdisciplinary connections, and optimize search strategies by scrutinizing frequently occurring keywords. Furthermore, keyword analysis helps with grant applications, publication strategies, and communication among researchers all over the world, while also considered a valuable tool for measuring the impact and relevance of research contributions in each field (Kuyubaşı et al., 2023; Öztürk, 2023).

We highlighted the top three most highly cited articles, detailing their citations and average annual citations. We also ran a keyword analysis to highlight the most frequently used terms in the dataset. "Special needs," "Children with special needs," "Parents," and "Children" emerged as frequent keywords, reflecting the research's focus on disability-related topics. A co-authorship analysis among countries and organizations was also presented, highlighting the top nations and institutions in terms of research output and collaboration strength.

Analysis of the studies has shown that there are very few studies on care, care burden, care manuals, and new care strategies. There is a need for much evidence-based studies that will guide these parents. Studies on care with holistic approach, disabled individuals in need of care, and the parents of these children will direct the issue of care, ease the care burden of families, and make the life of the individual in need of care and their family easier. In this respect, the study provides guidance both to the family caregivers and healthcare professionals and to the professional groups responsible for the care and education of these children.

Limitations

The current study has some limitations. First, only the WoS database was used to find the data for this study. Although the analysis could be enhanced by incorporating data from additional databases, such as PubMed and Scopus, this was considered a limitation. The second limitation is that although we searched the literature without language restrictions, we only looked at the English WoS literature. The third limitation is that the keyword analysis results might have been influenced by inadequate keyword extraction and that studies showing the latest research trends may have been missed due to the presence of low-relevance terms. Another limitation is that although some of the studies were published in reputable journals, recently published studies might have received very few citations due to their low frequency. In addition, manual corrections were implemented in accordance with widely adopted practices in the bibliometric analysis literature (e.g. standardization of institution names, and dictionary matching of keyword variations). Consequently, subjective interventions are considered one of the limitations of the study.

Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal of Special Education
2026, *27*(3), 579-596

Conclusion

This bibliometric analysis study systematically reviews the literature on parents of children with special needs and evaluates the current situation in this field in detail. The study was conducted by analyzing 1831 articles obtained from the Web of Science Core Collection (WoSCC) database and pointed to a content structure focused especially on SSCI and SCI-EXPANDED indexes. This reveals that the field exhibits an interdisciplinary nature between social sciences and health sciences. When the geographical distribution is analyzed, it is noteworthy that the United States, the United Kingdom and Canada lead in producing publications, while Türkiye ranks fourth. In addition, the financial contributions of leading institutions, such as the US Department of Health and Human Services and the National Institutes of Health, reflect that knowledge production in the field is progressing with institutional support.

The keyword analysis shows that terms, such as “autism and developmental disorders”, “special needs”, ‘parenting’ and “child welfare” occupy a central place in the literature. In contrast, terms, such as “inclusive education,” “mental health” and “caregiver burden” are linked to different clusters in the literature. This reveals a strong need for support mechanisms at both individual and societal levels. Analyses of co-authorship and institutional collaboration indicate that collaborative networks are developing, albeit limited on a global scale. These findings clearly show that studies focusing on parents of children with special needs provide academic contributions and strategic data for practical areas, such as social policy, family support systems and inclusive education practices.

As a result, this study fills a significant gap in the literature by mapping the position of research on parents of individuals with special needs in global scientific production. The findings are valuable for researchers, policymakers and practitioners to understand current trends but also as a guide for developing family-based interventions, psychosocial support programs and inclusive education policies.

References

Alkan, S., & Şahinoğlu, M. S. (2026). A bibliometric study on buruli ulcer based on the web of science database. *The International Journal of Lower Extremity Wounds*, *25*(1), 130-140. https://doi.org/10.1177/15347346231200559

American Holistic Nurses Association. (2019). *What is holistic nursing.* https://www.ahna.org/About-Us/What-is-Holistic-Nursing

Bas, K. K., Gunay, L. M., & Besim, H. (2011). Turkey's evaluation in kidney transplantation research. *Experimental and Clinical Transplantation, 9*(5), 319-322. https://www.ectrx.org/forms/ectrxcontentshow.php?year=2011&volume=9&issue=5&supplement=0&makale_no=0&spage_number=319&content_type=FULL%20TEXT

Callaham, M., Wears, R. L., & Weber, E. (2002). Journal prestige, publication bias, and other characteristics associated with citation of published studies in peer-reviewed journals. *JAMA, 287*, 2847-2850. https://doi.org/10.1001/jama.287.21.2847

Centers for Disease Control and Prevention. (2024). *Disability and health overview*. https://www.cdc.gov/disability-and-health/about/?CDC_AAref_Val=https://www.cdc.gov/ncbddd/disabilityandhealth/disability.html.

Chiew, T. K., Khoo, S., Ansari, P., & Kiruthika, U. (2022). Mobile and wearable technologies for persons with disabilities: A bibliometric analysis (2000-2021). *Disability and Rehabilitation: Assistive Technology, 19*(3), 994-1002. https://doi.org/10.1080/17483107.2022.2138996

Dickinson, H. O., Parkinson, K. N., Ravens-Sieberer, U., Schirripa, G., Thyen, U., Arnaud, C., Beckung, E., Fauconnier, J., McManus, V., Michelsen, S. I., Parkes, J., & Colver, A. F. (2007). Self-reported quality of life of 8-12-year-old children with cerebral palsy: A cross-sectional European study. *Lancet, 369*, (9580), 2171-2178. https://doi.org/10.1016/S0140-6736(07)61013-7

Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research, 133*, 285-296. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070

Gall, M., Nguyen, K. H., & Cutter, S. L. (2015). Integrated research on disaster risk: Is it really integrated. *International Journal of Disaster Risk Reduction, 12*, 255-267. https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2015.01.010

Gioia, G. A., Isquith, P. K., Kenworthy, L., & Barton, R. M. (2002). Profiles of everyday executive function in acquired and developmental disorders. *Child Neuropsychology, 8*(2) 121-137. https://doi.org/10.1076/chin.8.2.121.8727

Gray, D. E. (1993). Perceptions of stigma-the parents of autistic-children. *Sociology of Health & Illness, 15*(1), 102-120. https://doi.org/10.1111/1467-9566.ep11343802

Gull, M., & Kaur, N. (2023). Mental health problems among caregivers of differently-abled children: A bibliometric study. *Journal of Psychosocial Rehabilitation and Mental Health, 10*(4), 495-507. https://doi.org/10.1007/s40737-023-00339-2

Hastings, R. P., & Beck, A. (2004). Practitioner review: Stress intervention for parents of children with intellectual disabilities. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry, 45*(8), 1338-1349. https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2004.00841.x

Jia, X., Dai, T., & Guo, X. (2014). Comprehensive exploration of urban health by bibliometric analysis: 35 years and 11,299 articles. *Scientometrics, 99*, 881-894. https://doi.org/10.1007/s11192-013-1220-4

Kúld, P. B., Kef, S., & Sterkenburg, P. S. (2021). Bibliometric mapping of psychological well-being among children with a visual impairment. *British Journal of Visual Impairment, 39*(2), 131-146. https://doi.org/10.1177/0264619620915245

Kuyubaşı, S. N., Demirkıran, N. D., Kozlu, S., Öner, S. K., & Alkan, S. (2023). Global analysis of chronic osteomyelitis publications with a bibliometric approach. *Cyprus Journal of Medical Sciences, 8*, 8-12. https://doi.org/10.4274/cjms.2022.2021-234

Leydesdorff, L., & Ivanova, I. (2016). "Open innovation" and "triple helix" models of innovation: Can synergy in innovation systems be measured? *Journal of Open Innovations: Technology, Market and Complexity, 2*(1), 1-12. https://doi.org/10.1186/s40852-016-0039-7

Li, J., & Hale, A. (2016). Output distributions and topic maps of safety related journals. *Safety Science, 82*, 236-244. https://doi.org/10.1016/j.ssci.2015.09.004

Li, W., & Zhao, Y. (2015). Bibliometric analysis of global environmental assessment research in a 20-year period. *Environmental Impact Assessment Review, 50*, 158-166. https://doi.org/10.1016/j.eiar.2014.09.012

McConachie, H., Colver, A. F., Forsyth, R. J., Jarvis, S. N., & Parkinson, K. N. (2006). Participation of disabled children: How should it be characterised and measured? *Disability and Rehabilitation, 28*(18), 1157-1164. https://doi.org/10.1080/09638280500534507

Mengual-Andrés, S., Chiner, E., & Gómez-Puerta, M. (2020). Internet and people with intellectual disability: A bibliometric analysis. *Sustainability, 12*(23), 10051. https://doi.org/10.3390/su122310051

Mongeon, P., & Paul-Hus, A. (2016). The journal coverage of web of science and scopus: A comparative analysis. *Scientometrics 106*(1), 213-228. https://doi.org/10.1007/s11192-015-1765-5

Obidat, A. H. (2022). Bibliometric analysis of global scientific literature on the accessibility of an integrated e-learning model for students with disabilities. *Contemporary Educational Technology, 14*(3), 1-27. https://doi.org/10.30935/cedtech/12064

Öntürk-Akyüz, H., Alkan, S., & Senturan, L. (2024). A scientometric overview of the current status and trends of holistic nursing studies. *Holistic Nursing Practice, 38*(1), 3-13. https://doi.org/10.1097/hnp.0000000000000621

Öntürk-Akyüz, H., Dindar-Demiray, E. K., & Alkan, S. (2021). Network analysis of nursing publications in the COVID-19 era. *Journal of Clinical Medicine of Kazakhstan, 18*(4), 27-31. https://doi.org/10.23950/jcmk/11037

Ören, B., & Aydın, R. (2020). Engelli çocuğa sahip ebeveynlerde bakım veren yükü ve depresyon durumlarının incelenmesi [Examining caregiver burden and depression in parents of children with disabilities]. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 7*(3), 302-309. https://doi.org/10.34087/cbusbed.682392

Özmen, D., & Çetinkaya, A. (2012). Engelli çocuğa sahip ailelerin yaşadığı sorunlar [Problems faced by families with disabled children]. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 28*, 35-49. https://dergipark.org.tr/tr/pub/egehemsire/article/630323

Öztürk, T. E. (2023). The role of artificial intelligence in colonoscopy imaging and colonic diseases: A scientometrics analysis and visualization study. *Journal of Clinical Medicine of Kazakhstan, 20*(4), 54-59. https://doi.org/10.23950/jcmk/13539

Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics. *Journal of Documentation, 25*(4), 348-349. https://doi.org/10.1108/eb026482

Sanders, J. L., & Morgan, S. B. (1997). Family stress and adjustment as perceived by parents of children with autism or down syndrome: Implications for intervention. *Child & Family Behavior Therapy, 19*(4), 15-32. https://doi.org/10.1300/J019v19n04_02

Sharma, P., Singh, R., Tamang, M., Singh, A. K., & Singh, A. K. (2021). Journal of teaching in travel & tourism: A bibliometric analysis. *Journal of Teaching in Travel & Tourism, 21*(2), 155-176. https://doi.org/10.1080/15313220.2020.1845283

Singh, R., Sibi, P. S., Yost, E., & Mann, D. S. (2021). Tourism and disability: A bibliometric review. *Tourism Recreation Research, 48*(5), 749-765. https://doi.org/10.1080/02508281.2021.1959768

Sullivan, P. B., Lambert, B., Rose, M., Ford-Adams, M., Johnson, A., & Griffiths, P. (2000). Prevalence and severity of feeding and nutritional problems in children with neurological impairment: Oxford feeding study. *Developmental Medicine & Child Neurology, 42*(10), 674-680. https://doi.org/10.1017/s0012162200001249

Tuncay, F. Ö., Mollaoğlu, M., & Fertelli, T. K. (2015). Kronik hastalığı olan bireye bakım verenlerde bakım yükü ve sosyal destek düzeyi [Caregiver burden and level of social support for caregivers of individuals with chronic illnesses]. *Psikiyatri/Nöroloji/Davranış Bilimleri Dergisi, 8*, 5-10. https://www.literatursempozyum.com/pdf/m_1453712649.pdf

van Eck, N. J., & Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics, 84*, 523-538. https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3

Wijesinghe, S. N. R., Mura, P., & Bouchon, F. (2019). Tourism knowledge and neocolonialism-A systematic critical review of the literature. *Current Issues in Tourism, 22*(11) 1263-1279. https://doi.org/10.1080/13683500.2017.1402871

World Health Organization. (2001). *International classification of functioning, disability and health (ICF) external icon.* WHO. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43737/9789241547321_eng.pdf

Zhao, J., Lu, Y., Wu, X., Zhou, F., Fei, F., Wu, X., Ding, X., & Wang, M. (2022). Bibliometric analysis of research themes and trends in childhood autism spectrum disorders from 2012 to 2021. *Frontiers in Public Health, 10*, 925475. https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.925475

Zupic, I., & Čater, T. (2014). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods, 18*(3), 429-472. https://doi.org/10.1177/1094428114562629